

**DEĞİŞEN ÇEVRE KOŞULLARI VE KENTSEL YAŞANTI
İÇERİSİNDE PEYZAJ UNSURLARININ YENİ ROLÜ
ARA KATMAN YAKLAŞIMI**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Peyzaj Mimarı Meltem ERDEM
502021400**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 9 Mayıs 2005
Tezin Savunulduğu Tarih : 30 Mayıs 2005**

**Tez Danışmanı : Y.Doç.Dr. Selim VELİOĞLU
Diğer Jüri Üyeleri Prof.Dr. Ahmet Cengiz YILDIZCI (İ.T.Ü.)
Doç.Dr. Nilgün ERGUN (İ.T.Ü.)**

MAYIS 2005

ÖNSÖZ

Birbirine benzer çalışmaların, farklı başlıklar altında tekrarlandığı, gerçek akademik düşüncenin arka planda kaldığı günümüzde, farklı ve yenilikçi bakış açılarını arama yönünde verdiği cesareten, akademik vizyonumun gelişmesine yardımcı olan ve beni yönlendiren değerli fikirleri ve eleştirilerinden ötürü, öğrencisi olmaktan onur duyduğum, tez danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr. Selim VELİOĞLU'NA teşekkürlerimi sunarım.

Mesleki açıdan kendimizi geliştirmemiz adına sunduğu fırsatlardan ve desteğinden ötürü Prof.Dr. Ahmet Cengiz YILDIZCI'YA, tez süreci içerisinde bana yardımcı olan Araştırma Görevlisi arkadaşlarıma, maddi ve manevi desteğini benden esirgemeyen ailem Dr. Memduh ERDEM, Melek ERDEM ve Dr. Mehmet Ali ERDEM'E, ilgisinde ötürü Dr. Arzu PINAR'A, bu süreç içerisinde beni yalnız bırakmayan arkadaşım Şehir Plancısı Zeren ALPAGUT'A ayrıca teşekkür ederim.

Mayıs 2005

Meltem ERDEM

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÖZET	xi
SUMMARY	xiii
1. GİRİŞ	15
1.1. Çalışmanın Amacı ve Yöntemi	15
2. ÇEVRE KAVRAMI VE İNSAN - ÇEVRE ETKİLEŞİMİ	17
3. DEĞİŞEN ÇEVRE KOŞULLARI VE KENTSEL YAŞANTI İÇERİSİNDE PEYZAJ UNSURLARININ YENİ ROLÜ	22
4. ARA KATMAN YAKLAŞIMI	26
4.1.Yapısal Doluluklar- Peyzaj Unsurları Etkileşimi	28
4.2. Kentsel Boşluklar- Peyzaj Unsurları Etkileşimi	47
5. SONUÇ	84
KAYNAKLAR	89
ÖZGEÇMİŞ	94

KISALTMALAR

ASLA	: American Society of Landscape Architecture
FOA	: Forreign Office Architects
NAi	: Hollanda Mimarlık Enstitüsü

ŞEKİL LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 4.1.1 : Münih'te konut Grubu	32
Şekil 4.1.2 : Neuruppin Adalet Merkezi, Brandenburg.....	32
Şekil 4.1.3 : Postbank Bayerstrasse, Württemberg	32
Şekil 4.1.4 : Postbank Bayerstrasse, Württemberg.....	32
Şekil 4.1.5 : Konut Alanı, Baden.....	32
Şekil 4.1.6 : Konut Alanı, Baden	32
Şekil 4.1.7 : Rheinland Platz, Konut Grubu.....	33
Şekil 4.1.8 : Rheinland Platz,Konut Grubu.....	33
Şekil 4.1.9 : Quartier Siemens, Wasserstadt,Berlin.....	33
Şekil 4.1.10 : Quartier Siemens, Wasserstadt,Berlin.....	33
Şekil 4.1.11 : Şirket Binası. Hamburg.....	33
Şekil 4.1.12 : Şirket Binası, Hamburg.....	33
Şekil 4.1.13 : Lever House Peyzaj Restorasyonu.....	34
Şekil 4.1.14 : Lever House Peyzaj Restorasyonu.....	34
Şekil 4.1.15 : Kajima KI Building.....	34
Şekil 4.1.16 : Taisho Kaijo Binası.....	34
Şekil 4.1.17 : Bakanlık Binası,Berlin.....	34
Şekil 4.1.18 : Bakanlık Binası, Berlin.....	34
Şekil 4.1.19 : Konut Grubu, Hamburg, Almanya	35
Şekil 4.1.20 : Graz Bölge Hastanesi.....	35
Şekil 4.1.21 : Etlin ,Çatı Bahçesi.....	35
Şekil 4.1.22 : Montgomery Ward Catalog Binası.....	35
Şekil 4.1.23 : Konut, Dresden, Almanya.....	36
Şekil 4.1.24 : Konut Grubu, Rheinland Platz	36
Şekil 4.1.25 : Ykk Araştırma ve Geliştirme Merkezi Çatı Bahçesi.....	36
Şekil 4.1.26 : Ykk Araştırma ve Geliştirme Merkezi Çatı Bahçesi.....	36
Şekil 4.1.27 : Yeangton Yerleşkesi, Japonya.....	36
Şekil 4.1.28 : Les Halles tarihi bir bina.....	36
Şekil 4.1.29 : Hamburg Zurich House.....	37
Şekil 4.1.30 : Hamburg Zurich House.....	37
Şekil 4.1.31 : Cloud Gardens , Toronto, Kanada.....	37
Şekil 4.1.32 : Cloud Gardens,Toronto, Kanada.....	37
Şekil 4.1.33 : Fondation Cartier Binası, Paris.....	37
Şekil 4.1.34 : Fondation Cartier Binası, Paris.....	37
Şekil 4.1.35 : Nasu Tarih Müzesi,Japonya.....	37
Şekil 4.1.36 : Nasu Tarih Müzesi,Japonya.....	37
Şekil 4.1.37 : Poonglim I-Want Plus Apartman Bloğu.....	38
Şekil 4.1.38 : Poonglim I-Want Plus Apartman Bloğu.....	38
Şekil 4.1.39 : Byucksan Apartman Bloğu, Japonya.....	38
Şekil 4.1.40 : Bangnaedong Hyundai Hometown, Konut Grubu.....	38
Şekil 4.1.41 : Poonglim I-Want Plus Apartman Bloğu.....	38
Şekil 4.1.42 : Poonglim I-Want Plus Apartman Bloğu.....	38

Şekil 4.1.43	: Merkez Müdürlük Binası, Tokyo	39
Şekil 4.1.44	: Merkez Müdürlük Binası, Tokyo	39
Şekil 4.1.45	: Apartman Bloğu, Kobe, Japonya.....	39
Şekil 4.1.46	: Apartman Bloğu, Kobe, Japonya.....	39
Şekil 4.1.47	: Blok 103, Almanya.....	39
Şekil 4.1.48	: Apartman Bloğu, Setagaya-ku,Tokyo.....	39
Şekil 4.1.49	: Hundertwasser Evi,Viyana.....	40
Şekil 4.1.50	: Fraenkelufer Yapıları,Berlin.....	40
Şekil 4.1.51	: Ofis Binası, Santiago,Şili.....	40
Şekil 4.1.52	: Ofis Binası, Santiago,Şili.....	40
Şekil 4.1.53	: Bedzen, Beddington Yerleşkesi,İngiltere.....	40
Şekil 4.1.54	: Bedzen, Beddington Yerleşkesi,İngiltere.....	40
Şekil 4.1.55	: Park Strip Bölgesi,Eindhoven.....	41
Şekil 4.1.56	: GWL, Konut Grubu, Amsterdam,Hollanda.....	41
Şekil 4.1.57	: Hollanda Mimarlık Müzesi.....	41
Şekil 4.1.58	: Hollanda Mimarlık Müzesi.....	41
Şekil 4.1.59	: Rijksmuseum Twente (Ulusal Müze), Hollanda.....	41
Şekil 4.1.60	: Rijksmuseum Twente (Ulusal Müze), Hollanda.....	41
Şekil 4.1.61	: Nasher Heykel Müzesi,Texas.....	42
Şekil 4.1.62	: Nasher Heykel Müzesi,Texas.....	42
Şekil 4.1.63	: Nasher Heykel Müzesi,Texas.....	42
Şekil 4.1.64	: Les Halles,Alışveriş Binası ve Metro İstasyonu, Paris.....	42
Şekil 4.1.65	: Les Halles,Alışveriş Binası ve Metro İstasyonu, Paris.....	42
Şekil 4.1.66	: Dünya Ticaret Merkezi, New York.....	43
Şekil 4.1.67	: Dünya Ticaret Merkezi, New York.....	43
Şekil 4.1.68	: Bioklimatik Gökdelen, Singapur.....	43
Şekil 4.1.69	: Amsterdam'da bir yapı	43
Şekil 4.1.70	: Yokohoma Terminali, Japonya.....	43
Şekil 4.1.71	: Yokohoma Terminali, Japonya.....	43
Şekil 4.1.72	: Yaşlılar Evi Mimari Tasarım Yarışması 1. Ödül.....	44
Şekil 4.1.73	: Yaşlılar Evi Mimari Tasarım Yarışması 1. Ödül.....	44
Şekil 4.1.74	: ODTÜ. Kuzey Kıbrıs Kampusu, Kampus Yönetim Binası, Kütüphane, Bilgi İşlem Merkezi Mimari Proje Yarışması, 3. Ödül.....	44
Şekil 4.1.75	: ODTÜ. Kuzey Kıbrıs Kampusu, Kampus Yönetim Binası, Kütüphane, Bilgi İşlem Merkezi Mimari Proje Yarışması, 3. Ödül.....	44
Şekil 4.1.76	: Acros Binası, Japonya.....	44
Şekil 4.1.77	: Acros Binası, Japonya.....	44
Şekil 4.1.78	: Cite Scolaire International de Lyon, Fransa.....	45
Şekil 4.1.79	: Cite Scolaire International de Lyon, Fransa.....	45
Şekil 4.1.80	: Delph Teknik Üniversitesi. Kütüphane Binası,Hollanda.....	45
Şekil 4.1.81	: Delph Teknik Üniversitesi. Kütüphane Binası,Hollanda.....	45
Şekil 4.1.82	:Underhill, Konut,	45
Şekil 4.1.83	: Brunsell Evi, Kaliforniya.....	45
Şekil 4.1.84	: Konut Grubu.....	46
Şekil 4.1.85	: Konut Grubu.....	46
Şekil 4.2.1	: Saitama Meydanı, Saitama, Japonya.....	53
Şekil 4.2.2	: Saitama Meydanı, Saitama, Japonya.....	53
Şekil 4.2.3	: Saitama Meydanı, Saitama, Japonya.....	53
Şekil 4.2.4	: Saitama Meydanı, Saitama, Japonya	53
Şekil 4.2.5	: Gustav Adolf Meydanı, Malmö,İsveç.....	53

Şekil 4.2.6	: Gustav Adolf Meydanı, Malmö, İsveç.....	53
Şekil 4.2.7	: General Moragues Meydanı, Bardelona	53
Şekil 4.2.8	: General Moragues Meydanı, Bardelona	53
Şekil 4.2.9	: Berri Meydanı, Monteral.....	54
Şekil 4.2.10	: Berri Meydanı, Monteral.....	54
Şekil 4.2.11	: Berri Meydanı, Monteral.....	54
Şekil 4.2.12	: Tsukuba Meydanı, Tsukuba, Japonya.....	54
Şekil 4.2.13	: Tsukuba Meydanı, Tsukuba, Japonya.....	54
Şekil 4.2.14	: Tsukuba Meydanı, Tsukuba, Japonya.....	54
Şekil 4.2.15	: Pioneer Courthouse Meydanı, Portland.....	55
Şekil 4.2.16	: Pioneer Courthouse Meydanı, Portland.....	55
Şekil 4.2.17	: Parc del Clot, Barselona, İspanya	55
Şekil 4.2.18	: Parc del Clot, Barselona, İspanya	55
Şekil 4.2.19	: Charles Hernu Meydanı, Lyon, Fransa.....	55
Şekil 4.2.20	: Charles Hernu Meydanı, Lyon, Fransa.....	55
Şekil 4.2.21	: Charles Hernu Meydanı, Lyon, Fransa.....	55
Şekil 4.2.22	: Postdam Platz, Berlin.....	56
Şekil 4.2.23	: Postdam Platz, Berlin.....	56
Şekil 4.2.24	: Matteotti Meydanı, İtalya.....	56
Şekil 4.2.25	: Matteotti Meydanı, İtalya.....	56
Şekil 4.2.26	: Ole Bulk Plass, Meydan, Norveç.....	56
Şekil 4.2.27	: Ole Bulk Plass, Meydan, Norveç.....	56
Şekil 4.2.28	: Ole Bulk Plass, Meydan, Norveç.....	56
Şekil 4.2.29	: Ole Bulk Plass, Meydan, Norveç.....	56
Şekil 4.2.30	: Schouwburgplein Meydanı, Rotterdam, Hollanda.....	57
Şekil 4.2.31	: Schouwburgplein Meydanı, Rotterdam, Hollanda.....	57
Şekil 4.2.32	: Schouwburgplein Meydanı, Rotterdam, Hollanda.....	57
Şekil 4.2.33	: Schouwburgplein Meydanı, Rotterdam, Hollanda.....	57
Şekil 4.2.34	: Mission Street, San Francisco.....	57
Şekil 4.2.35	: Mission Street, San Francisco.....	57
Şekil 4.2.36	: Mission Street, San Francisco.....	57
Şekil 4.2.37	: Mission Street, San Francisco.....	57
Şekil 4.2.38	: Trinity Meydanı, Toronto.....	58
Şekil 4.2.39	: Trinity Meydanı, Toronto.....	58
Şekil 4.2.40	: Agnes Katz Meydanı, Pittsburg.....	58
Şekil 4.2.41	: Agnes Katz Meydanı, Pittsburg.....	58
Şekil 4.2.42	: Ssangyang Sweet dot Home Yerleşkesi, Bucheon, Japonya. 58	
Şekil 4.2.43	: Ssangyang Sweet dot Home Yerleşkesi Bucheon, Japonya.. 58	
Şekil 4.2.44	: San Jose Plaza Park, Kaliforniya.....	59
Şekil 4.2.45	: San Jose Plaza Park, Kaliforniya.....	59
Şekil 4.2.46	: Urayasa Sembolic Road, Urayasa, Japonya.....	59
Şekil 4.2.47	: Urayasa Sembolic Road, Urayasa, Japonya.....	59
Şekil 4.2.48	: Yamanishi Sanat Parkı, Japonya	59
Şekil 4.2.49	: Ssangyang Sweet dot Home Yerleşkesi, Bucheon, Japonya. 59	
Şekil 4.2.50	: Bell Colin, Minami, Japonya.....	60
Şekil 4.2.51	: UBS Yönetim Binası, Zürih.....	60
Şekil 4.2.52	: Vorplatz, Berlin.....	60
Şekil 4.2.53	: Poonglim I- Want Plus Konut Gurbu, Bundang, Japonya.....	60
Şekil 4.2.54	: Bryant Park, New York.....	60
Şekil 4.2.55	: I' Park Samseong-dong, Yaya Aksı, Japonya.....	60
Şekil 4.2.56	: Newbury, Yaya Aksı, Boston.....	61

Şekil 4.2.57	: Gainesville, Yaya Aksı, Florida.....	61
Şekil 4.2.58	: Standford Üniversitesi, Yaya Aksı, Kaliforniya.....	61
Şekil 4.2.59	: Arizona Merkezi, Yaya Aksı, Arizona ,Phoenix.....	61
Şekil 4.2.60	: Büro Kompleksi, Dresden, Almanya.....	61
Şekil 4.2.61	: Büro Kompleksi, Dresden, Almanya.....	61
Şekil 4.2.62	: Chesnut Street Park, Fildelfiya	62
Şekil 4.2.63	: Gerden of Remembrance (Anı Bahçesi), Seattle.....	62
Şekil 4.2.64	: Plantee Promenadı, Paris.....	62
Şekil 4.2.65	: Plantee Promenadı, Paris.....	62
Şekil 4.2.66	: Plantee Promenadı, Paris.....	62
Şekil 4.2.67	: Les Champs Elysees, Yaya Promenadı, Paris.....	63
Şekil 4.2.68	: Hibiya Meydanı, Tokyo.....	63
Şekil 4.2.69	: La Defense, İş Merkezi, Yaya Aksı,Paris.....	63
Şekil 4.2.70	: La Defense, İş Merkezi, Yaya Aksı,Paris.....	63
Şekil 4.2.71	: La Defense, İş Merkezi, Yaya Aksı,Paris.....	63
Şekil 4.2.72	: La Defense, İş Merkezi, Yaya Aksı,Paris.....	63
Şekil 4.2.73	: Pompidou Centre, Paris.....	64
Şekil 4.2.74	: Pompidou Centre, Paris.....	64
Şekil 4.2.75	: Les Halles, Paris.....	64
Şekil 4.2.76	: Les Halles, Paris.....	64
Şekil 4.2.77	: Les Halles, Paris.....	64
Şekil 4.2.78	: Les Halles, Paris.....	64
Şekil 4.2.79	: Les Halles, Paris.....	64
Şekil 4.2.80	: Yorkville Park, Toronto, Kanada.....	65
Şekil 4.2.81	: Yorkville Park, Toronto, Kanada.....	65
Şekil 4.2.82	: Auditorum Forecourt Fountain, Portland.....	65
Şekil 4.2.83	: Auditorum Forecourt Fountain, Portland.....	65
Şekil 4.2.84	: Exchange Meydanı, Manchester.....	65
Şekil 4.2.85	: Yaya Promenadı, Baltimore.....	65
Şekil 4.2.86	: İnterpolis Garden, Tilburg, Hollanda.....	66
Şekil 4.2.87	: Bearn Park, Saint-Cloud.....	66
Şekil 4.2.88	: Hugher İletişim, Genel Müdürlüğü, Kaliforniya.....	66
Şekil 4.2.89	: Çağdaş Snatlar Merkezi, Fransa.....	66
Şekil 4.2.90	: Courthouse Meydanı, Minnesota.....	66
Şekil 4.2.91	: Courthouse Meydanı, Minnesota.....	66
Şekil 4.2.92	: Broadgate Arenası, Londra.....	67
Şekil 4.2.93	: Broadgate Arenası, Londra.....	67
Şekil 4.2.94	: İnceheon Munhak Stadyumu Yakın Çevresi,Japonya.....	67
Şekil4.2.95	: İstanbul,Türkiye.....	67
Şekil 4.2.96	: Avenue 5 , Dünya Sergisi, Seville,İspanya.....	67
Şekil 4.2.97	: Omotesando Bulvarı, Tokyo.....	67
Şekil 4.2.98	: Kobe Şehri, Kent Mobilyaları	67
Şekil 4.2.99	: Ciroen Park,Paris.....	68
Şekil 4.2.100	: Ciroen Park,Paris.....	68
Şekil 4.2.101	: Ciroen Park,Paris.....	68
Şekil 4.2.102	: Ciroen Park,Paris.....	68
Şekil 4.2.103	: İki Yakalı Park, Kehl,Strassbourg.....	68
Şekil 4.2.104	: İki Yakalı Park, Kehl,Strassbourg.....	68
Şekil 4.2.105	: Buffalo Nehri Rehabilitasyon Çalışması,Houston.....	69
Şekil 4.2.106	: Buffalo Nehri Rehabilitasyon Çalışması,Houston.....	69
Şekil 4.2.107	: Buffalo Nehri Rehabilitasyon Çalışması,Houston.....	69

Şekil 4.2.108	: Les Champs Elysees,Bulvar Sistemi, Paris.....	73
Şekil 4.2.109	: Les Champs Elysees,Bulvar Sistemi, Paris.....	73
Şekil 4.2.110	: Ringstrasse, Köln, Almanya.....	73
Şekil 4.2.111	: Hastane Otoparkı, Bayern, Almanya.....	73
Şekil 4.2.112	: Paris.....	73
Şekil 4.2.113	: Paris.....	73
Şekil 4.2.114	: La Defense, İş Merkez, Paris.....	74
Şekil 4.2.115	: La Defense, İş Merkezi, Paris.....	74
Şekil 4.2.116	: Tramvia Park, Katalonya, İspanya.....	74
Şekil 4.2.117	: Braun AG Landscape Park, Melsungen, Almanya.....	74
Şekil 4.2.118	: Paris.....	74
Şekil 4.2.119	: Paris.....	74
Şekil 4.2.120	: Paris.....	75
Şekil 4.2.121	: Brandenburg, Berlin Almanya.....	75
Şekil 4.2.122	: Brandenburg, Berlin Almanya	75
Şekil 4.2.123	: İnternational Drive , Orlando, Florida	75
Şekil 4.2.124	: Park de Bercy, Paris.....	75
Şekil 4.2.125	: Freeway Park, Seattle.....	75
Şekil 4.2.126	: Otopark Alanı, Japonya.....	76
Şekil 4.2.127	: İnfonet Genel Merkezi,Kaliforniya.....	76
Şekil 4.2.128	: Hoenheim-Nord Terminali , Strassbourg.....	76
Şekil 4.2.129	: Hoenheim-Nord Terminali , Strassbourg.....	76
Şekil 4.2.130	: Lurie Bahçesi, Chicago.....	76
Şekil 4.2.131	: Lurie Bahçesi, Chicago.....	76
Şekil 4.2.132	: Kiagata Garden City, Japonya.....	77
Şekil 4.2.133	: Kiagata Garden City, Japonya.....	77
Şekil 4.2.134	: Prenzlauer,Berg, Otopark Alanı, Berlin.....	77
Şekil 4.2.135	: Prenzlauer,Berg, Otopark Alanı, Berlin.....	77
Şekil 4.2.136	: Prenzlauer,Berg, Otopark Alanı, Berlin.....	77
Şekil 4.2.137	: Sloterdijk Tren Hattı,Amsterdam, Hollanda.....	77
Şekil 4.2.138	: Sloterdijk Tren Hattı,Amsterdam, Hollanda.....	77
Şekil 4.2.139	: Sloterdijk Tren Hattı,Amsterdam, Hollanda.....	77
Şekil 4.2.140	: Overtown, Yaya Alanı, Miami,USA.....	78
Şekil 4.2.141	: Kavşak Noktası.....	78
Şekil 4.2.142	: Carrosplein, Amsterdam,Hollanda	78
Şekil 4.2.143	: Carrosplein, Amsterdam,Hollanda.....	78
Şekil 4.2.144	: İncheon Munhak Stadyumu Yakın Çevresi,Japonya.....	78
Şekil 4.2.145	: İncheon Munhak Stadyumu Yakın Çevresi,Japonya.....	78
Şekil 4.2.146	: Nakasoto Juji Projesi,Japonya	79
Şekil 4.2.147	: Nakasoto Juji Projesi,Japonya.....	79
Şekil 4.2.148	: Walnut Caddesi, Chicago.....	79
Şekil 4.2.149	: Pico Bulvarı, Los Angles.....	79
Şekil 4.2.150	: Addison Circle, Texas.....	79
Şekil 4.2.151	: Suisun Şehri, Kaliforniya.....	80
Şekil 4.2.152	: GWL Bölgesi,Konut Alanı,Hollanda.....	80
Şekil 4.2.153	: Kobe Şehri,Japonya.....	80
Şekil 4.2.154	: Yaya Aksı,Portland, Oregon.....	80
Şekil 4.2.155	: Quarter İnternational, Montreal, Kanada.....	80
Şekil 4.2.156	: Quarter İnternational, Montreal, Kanada.....	80
Şekil 4.2.157	: Maçka, İstanbul, Türkiye.....	81

Şekil 4.2.158 : Maçka, İstanbul, Türkiye.....	81
Şekil 4.2.159 : Maçka, İstanbul, Türkiye.....	81
Şekil 4.2.160 : Maçka, İstanbul, Türkiye.....	81
Şekil 4.2.161 : Barbaros Bulvarı, Beşiktaş, İstanbul, Türkiye.....	81
Şekil 4.2.162 : Barbaros Bulvarı, Beşiktaş, İstanbul, Türkiye.....	81
Şekil 4.2.163 : Otobüs Hattı, Curitiba, Brezilya.....	82
Şekil 4.2.164 : Aviguda D'Icaria, Barselona, İspanya.....	82
Şekil 4.2.165 : Bischofplatz, Heidelberg, Almanya.....	82
Şekil 4.2.166 : International Avenue, Japonya.....	82
Şekil 4.2.167 : Tokaichiba İstasyonu, Japonya.....	82
Şekil 4.2.168 : Tokaichiba İstasyonu, Japonya	82
Şekil 4.2.169 : Santa Fe Tren İstasyonu, New Mexico.....	83
Şekil 4.2.170 : Santa Fe Tren İstasyonu, New Mexico.....	83
Şekil 4.2.171 : Marina Lineer Park, Kaliforniya.....	83

DEĞİŞEN ÇEVRE KOŞULLARI VE KENTSEL YAŞANTI İÇERİSİNDE PEYZAJ UNSURLARININ YENİ ROLÜ - ARA KATMAN YAKLAŞIMI

ÖZET

Değişimin farklı boyutlarda yaşandığı bir dönemi temsil eden yirmibirinci yüzyıl, kent ve çevre anlayışına yönelik, farklı bakış açılarını yansıtan yenilikçi tutumlar için uygun bir zemin hazırlamaktadır. Geçmiş dönemlerden günümüze kadar olan periyotta 'gelişim' adı altında gerçekleştirilen girişimlerin teknoloji, üretim ve tüketim kavramlarına yön veren istismarcı tutumları, yaşam çevreleri üzerinde gözlenen bozulmaların ivme kazanmasına ve günümüzdeki çok yönlü problem sarmalının gelişmesine neden olmuştur.

Fiziksel çevreye yönelik gelişen problemlerin merkez noktasını oluşturan kent, kentsel yaşam ve kente ait oluşumlar, insanın fiziksel ve ruhsal gelişimi açısından yetersiz ve engelleyici bir karaktere bürünmüştür. Söz konusu karakter değişimi, kendi iç sistemiğinin yanı sıra, kendisini kuşatan doğal çevrenin de bozulmasına ve etkilerinin küresel boyutta hissedildiği çevre problemlerinin gelişmesine neden olmuştur.

Bu noktada, farklı ölçeklerde, insan için en uygun yaşam çevrelerinin kurgulanması ve geliştirilmesi ile yükümlü olan tasarım disiplinlerinin, günümüzde fiziksel çevre üzerinde gözlenen bozulmalara karşı bir savunma mekanizması olarak, yeni kavramlar çerçevesinde şekillenen, yeni yaklaşımlar sergilemeye başladıkları gözlemlenmektedir .

Çalışma kapsamında, değişen kent koşullarının beraberinde getirdiği yeni nesil problemlerin çözümüne yönelik olarak, söz konusu yeni yaklaşımlar arasında yer alabilecek, alternatif bir model önerilmektedir. Günümüz kent koşulları içerisinde, insan için en ideal yaşam çevresi karakteri, kenti oluşturan farklı niteliklerdeki bileşenlerin (doğal, yapay vb.) birbirleriyle olan karşılıklı etkileşimi çerçevesinde gelişebilmektedir. Bu gerçekten hareketle öneri model, mevcut kentsel çevrelere ve yeni gelişecek olan kentsel çevrelere yönelik geliştirilen, farklı nitelik ve ölçeklerdeki tasarım süreçlerinin, her bir aşamasında göz önünde bulundurulması gereken kritik noktaları vurgulayan bir kılavuz önermektedir.

Bu kapsamda yürütülen çalışma beş bölümden oluşmaktadır;

Çalışmanın birinci bölümünde konunun önemi ve ele alınış sebepleri ortaya konulmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, tasarımların ortaya çıkış noktası olan çevre kavramı ve etkin bir tasarım için göz önünde bulundurulması gereken insan- çevre etkileşimi irdelenmektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, değişen çevre koşulları ve kentsel yaşantıya paralel olarak gelişen problem noktaları ortaya konulmakta ve söz konusu problemlere çözüm geliştirmek adına tasarım disiplinlerinin sergilediği yeni tutum ve bu tutumun içerisinde peyzaj tasarımlarının yeri irdelenmektedir.

Çalışmanın dördüncü bölümünde, ideal çevre karakterinin geliştirilmesi bakımından, ara katman yaklaşımı başlığı altında fiziksel kurguyu biçimlendiren, yapısal doluluk ve boşlukların (dış mekanlar) peyzaj unsurları ile olan etkileşimleri doğrultusunda, tasarımda göz önünde bulundurulması gereken kriterler sunulmaktadır.

Çalışmanın beşinci bölümünde ise tezin sonuçları yer almaktadır.

THE NEW ROLE OF LANDSCAPE COMPONENTS WITHIN ALTERING ENVIRONMENTAL CONDITIONS AND URBAN LIFE STYLE MID-LAYER APPROACH

SUMMARY

Twentyfirst century, with it's multitude characteristic values which are based upon different dimensions of 'alteration', proposes a suitable opportunity for new approaches in terms of physical environment and urban life.

It is obvious that the basic fundamental reason of the ecological and physical environmental problems that man kind has been faced widely during the past five decades, is attitude of human agencies and their enterprises which are leading technological development, high level of production and consumption, toward physical environment. As a result of this technological based 'development' strategies, the physical context of man's environmental character became inadequate and obstractive for the physical and mental development of human being.

The character change seen in the physical environment, has caused newly problems effect on natural environment which surrounds urban settlements, as well as urban settlements own systematic structure. At that point, designers who are responsible for shaping and improving the ideal physical environment for human, presents new attitudes which comprise new concepts and approaches according to emerging concepts of environmental conscious all over the world, to deal with urbanizing problems.

According to this physical phenomenon about destructive effects of economical development activities, this study proposes a new approach to find a solution for the problems in environmental context and to develop physical setting for creating urban environment which encompasses the ideal life conditions for human being.

The proposal of this study assumes that the ideal urban environment can only be created according to 'interaction' between different component of physical environment, both natural and artificial. From that point, proposed approach presents a criteria set that can be applied to design processes which attempt to shape our physical environment in different context and different scales. Thus this study has both theoretical and practical base and introduces a guide to help designers for creating environmental integrity. In this context, this study is composed of five chapters;

In the first chapter, the problem is defined according to practical solutions of twenty first century urban life.

The second chapter defines the concept of environment and human – environment interaction which is essential to understand theoretical base of environmental design professions.

The third chapter comprises the problems which are shaped by altering conditions of physical environment and urban life style and discuss both the new tendencies of environmental design professions to find a solution about urban context and the new role of landscape designs in this new attitude.

The fourth chapter defines the proposed approach in the name of 'mid-layer approach' and presents criterias according to interaction between landscape components and masses (building groups) and voids (open spaces) which define the physical composition of urban environment. In this chapter the criterias are introduced to help designers to deal with design processes which are performed in different context and different scales.

The last chapter comprises the conclusion of the study which emphasises on the necessity of this kind of approach to improve healthier and more effective human environments.

I.GİRİŞ

1.1.Çalışmanın Amacı ve Yöntemi

Bu çalışma, günümüzde fiziksel çevre üzerinde gözlenen kurgusal ve ekolojik boyutlu problemlere karşılık iyileştirici bir müdahale olarak, peyzaj unsurlarının, diğer kentsel bileşenlerle olan etkileşimi doğrultusunda, farklı ölçek ve içeriklere sahip tasarım süreçlerinin her bir aşamasında göz önünde bulundurulması gereken kriterlerin ortaya konulmasını amaçlamaktadır.

Çalışmada, yirmibirinci yüzyılın değişen kent koşullarına karşılık, gerek kent yüzeyinde gözlenen aşınma ve yeşil doku kayıplarına bir çözüm olarak, gerekse kentsel kurgu içerisinde fiziksel çevre bütünlüğünün geliştirilmesi adına; peyzaj unsurlarının diğer kentsel bileşenlerle birlikte organizasyon elemanı olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulayan bir model önerilmektedir.

Kent kurgusu içerisinde fiziksel çevreyi biçimlendiren bileşenlerin, mekansal çerçevede insan aktivitelerine cevap verecek şekilde düzenlenmesi sonucu gelişen kent mekanlarının niteliği, karakteri, kent yaşamını destekleme şekli, söz konusu bileşenlerin birbirleriyle olan etkileşimine bağlı olarak değişmektedir. Kentsel bileşenlerin, insan hareket ve aktiviteleri göz önünde bulundurulmadan, birbirinden izole bir şekilde ele alınması sonucu işlevsel açıdan eksik olarak gelişen yirmibirinci yüzyıl kent kurgusu içerisinde, sağlıklı yaşama ve çalışma ortamlarının ve fiziksel çevre bütünlüğünün geliştirilmesi, ancak tasarım olgusuna yönelik ortaya atılan yeni yaklaşımlar çerçevesinde mümkün görülmektedir. Söz konusu yeni yaklaşımın ise, insan için ideal yaşam mekanlarının geliştirilmesi ve çevrenin korunması adına, yeşil dokunun kentsel bileşenler ile olan etkileşimi kapsamında daha detaylı bir şekilde kent dokusuna entegre edilmesini sağlayacak öneriler çerçevesinde şekillenmesi gerekmektedir.

Çevre tasarımı başlığı altında yürütülen çalışmalar içerisinde yer alan peyzaj tasarımları, günümüz kentleri için üstlendiği kritik görev bakımından, yeni yaklaşımlara yön verecek bir karaktere bürünmüştür. Bu bakımdan genel anlamda, kente yönelik geliştirilen tasarımlarda gözlenen bir eksiklik olarak değerlendirilebileceğimiz peyzaj tasarımları, çok yönlü çevresel problemlere karşı,

özüm getirici karakteristik özellikleri ile tasarım alanında ön safhalarda yer alması gereken bir disiplin olarak kendi alanını belirginleştirmiştir.

Bu bakımdan günümüz kentlerinde fiziksel çevre bütünlüğünün geliştirilmesinde engel teşkil eden kurgusal eksikliklere ve fiziksel çevre kalitesini düşüren ekolojik problemlere karşın önerilen modelde;

- Kentsel bir bileşen olarak peyzaj unsurları, kenti oluşturan doluluklar (tek yapı, yapı grubu) ve boşluklarla (dış mekanlarla) etkileşim içerisinde bulunan ara bir katman olarak değerlendirilmektedir.
- Bu kapsamda ele alınan çalışmada, ekolojik, işlevsel ve mekansal açıdan nitelikli çevrelerin fiziksel çevre bütünlüğü içerisinde geliştirilmesine yönelik olarak, söz konusu ara katmanın diğer kentsel bileşenlerle olan etkileşimi çerçevesinde, tasarımda göz önünde bulundurulması gereken kriterler sunulmaktadır.
- Model yalnızca teorik bazda sınırlı kalmayıp, pratik anlamda da, farklı nitelik ve ölçeklere sahip tasarım süreçlerinin (mimari tasarım, dış mekan tasarımı, kentsel tasarım vb.) her bir aşamasında göz önünde bulundurulması gereken ölçütleri sunan, tasarımcıyı yönlendirici niteliğe sahip bir kılavuz önermektedir.
- Çalışmada ortaya konulan ölçütler, yerli ve yabancı literatür çalışması sonucunda elde edilen veriler doğrultusunda, 2003 ve 2004 yılları arasında gerçekleştirilen teknik gezi kapsamında, yerinde gözlem sonucu elde edilen bir takım bulguların, farklı fikirlerin bir araya gelmesi bakımından önem taşıyan mimari tasarım yarışmaları sonucu elde edilen projelerin ve dayandığı temel fikirler bakımından olumlu bulunan örneklerin irdelenmesini kapsayan kişisel bir değerlendirme süreci sonunda elde edilmiştir.
- Bu kapsamda yapılan çalışmada 155 adet örneğin irdelenmesi sonucu elde edilen ölçütler iki ana başlık altında sunulmaktadır.
- Söz konusu örnekler, ulusal ve uluslar arası dergiler, kitaplar, internet kanalları vasıtasıyla elde edilen, çoğunluğu son dönemlere ait olmakla beraber 1970 – 2004 yılları arasında uygulanan veya uygulama aşamasında olan ve tüm dünya ölçeğinde ele alınan proje ve örnekler arasından seçilmiştir.
- Bu bakımdan ortaya konulan çalışma, gözlem ve yoruma dayalı olarak örneklerin irdelenmesi sonucu bir takım sonuçların elde edilmesi bakımından kişisel görüşlerin yansıtıldığı tanımlayıcı nitelikte bir çalışmadır.

2.ÇEVRE KAVRAMI VE İNSAN- ÇEVRE ETKİLEŞİMİ

Yirmibirinci yüzyılda, birbiri içine girmiş durumda olan tasarım disiplinlerinin ortak bir noktada birleştiğini görmekteyiz. Çevre.

Endüstri devriminden günümüze kadar etkisini arttırarak gelişen bir problematikten, yani çevre sorunlarından bahsediyoruz. Kentlerin insanlara insanca yaşamalarını sağlayacak bir çevre kalitesine sahip olması gerektiğini vurguluyoruz. Hızlı kentleşme hareketleri ile kentlerimizin doğal çevrelerden uzaklaşarak yapay çevrelere dönüşmesi sonucu bu yapay çevreler içerisinde insanlara sağlıklı bir çevre sunma çabalarına gidiyoruz. Kentlerin yaşanılabilir olması için iyi bir içeriğe sahip sosyal bir çevrenin varlığından, bozulan kent ekolojisi içinse fiziksel çevre koşullarının iyileştirilmesinden bahsediyoruz. Bu bakımdan insanların koşullarını iyileştirmek için çaba sarf ettiği çevre kavramının, tasarım yaklaşımlarının ortaya çıkış noktası olduğu için irdelenmesi gerekmektedir .

Çevre kavramını açıklamaya yönelik olarak geliştirilen tanımlamaların, çevrenin bir çok disiplinin ilgi alanına giren karmaşık bir terim olması nedeniyle, farklı içerikler sergilediği görülmektedir. Ancak çevreye yönelik yapılan bu tanımlamaların sergilediği ortak nokta, çevrenin, yaşayan canlı bir organizmayı kuşatan, saran, performansının direkt olarak etkileyen bir takım doğal ve yapay faktörleri kapsayan bir sistem olduğudur [20,27].

Gibson ve Lang çevrenin birbiri ile ilişkili olan dört bileşenden oluştuğunu belirtmiştir;

- 1-Dünyanın yapısını, doğasını ve oluşumunu etkileyen süreçleri içeren yeryüzüne ait oluşumlar,
- 2-Dünyanın üzerinde yaşayan canlı organizmalar,
- 3-Canlı organizmalar arasındaki ilişkiler,
- 4-Toplumsal davranış normları, dokularını oluşturan kültürel içerik.

Bu kapsamda çevreyi; yeryüzünü ve içerisinde yaşayan canlı organizmaları kapsayan biogenik (biogenic) çevre, bu canlılar arasındaki ilişkileri ve kültürel oluşumları kapsayan sosyogenik (sociogenic) çevre olmak üzere iki ana kategoriye ayırmışlardır [35].

Steel'e göre çevre ;

- 1-Jeofiziksel çevre (iklimler, mevsimler, yollar , yapı grupları vb.),
- 2-Teknofiziksel çevre (küçük ölçekli insan yapımı objeler – mobilyalar, makineler, heykeller vb.),
- 3-Sosyal çevre (bir insanı veya topluluğu etkileyen fikirler , normlar, değerler vb.),
- 4-Bu üç bileşeni çevreleyen kültürel çevre (aynı tarihe, geleneğe, dile sahip insan grupları) şeklinde dört bileşenden oluşmaktadır [13].

Başka bir yaklaşım, çevrenin insanı saran , direkt olarak etkileyen ve etkilenen daha geniş bir sistem olduğu gerçeğinden hareketle, iki ana bilenden oluştuğunu vurgulamaktadır;

- 1-İnsanın algılama, kavrama ve mekansal davranış olarak üç kategoride incelenen davranış örüntülerini kapsayan ' davranışsal bileşen',
- 2-Yaşadığımız çevreyi oluşturan, ona biçim veren ve nitelik kazandıran her tür nesne ve unsurdan oluşan 'fiziksel bileşen' [20].

Fiziksel çevre faktörlerinin, insan davranış modelleri üzerinde farklılıklara neden olduğunu vurgulanmaktadır. Bu kapsamda çevre insanı etkiler ve bir takım davranış örüntülerinin gelişmesine imkan sağlar. İnsanın çevreyle olan ilişkisinde çevrenin barındırdığı nesneler bakımından gözleyici, kullanıcı, çevrenin içinde yaşayan bir varlık olarak ise katılımcı olduğu görülmektedir. İnsan çevreye yönelik verileri duyu organları ile alır, algılar, yorumlar ve bir tepkide bulunur . Fiziksel çevreye yönelik faktörler aynı zamanda çevrenin sunduğu fırsatlar doğrultusunda insanın ne yapabileceği veya ne yapamayacağı şeklinde yönlendirici bir özelliğe sahip olması insanın çevre içerisindeki hareketlerinde kısıtlayıcı bir rol oynadığını göstermektedir [8].

Çevrenin insanla olan ilişkileri 3 bölümde gelişmektedir ;

- 1-Çevre, insanın fizyolojik ihtiyaçları ve bunlardan doğan amaçlarına imkan sağlar,
- 2-Çevre, insanın amaçlarını gerçekleştirmesi için gerekli olan özel davranış örüntülerine imkan sağlar,
- 3- Çevre, insanın amaçlarını gerçekleştirmesinde gerekli olan psikolojik koşulları, belli simgesel ve etkileyici görevleri yerine getirerek destekler [20]. Bu kapsamda çevre, insanın yapısından ileri gelen bir takım gereksinimlerin karşılanması ile yükümlüdür.

Çevrenin, insan davranışları üzerindeki etkisini açıklamaya yönelik geliştirilen farklı temellere dayalı bir çok teori ve model ortaya atılmıştır. Söz konusu yaklaşımların çevrenin kavramsallaştırılması ve tanımlanmasına yönelik, bireysel davranış

normları ve çevrenin yapısı arasındaki ilişkiyi açıklama eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir. Söz konusu yaklaşımların bir kısmı çevreyi fiziksel bir eleman olarak değerlendirirken, bir kısmı da fenomolojik yaklaşımlar çerçevesinde fiziksel çevrenin önemini göz ardı etmektedir [48]. Carl Rogers, insanın çevreyle etkileşiminin ancak uygun koşullar çevrede mevcutsa gerçekleşebileceğini vurgulamıştır. Fritz Perls ise, bütün insan fonksiyonlarının, sosyo-kültürel, fiziksel ve yaşayan organizmaları barındıran çevre – organizma etkileşimi sonucunda geliştiğini belirtmiştir [13].

Bir başka yaklaşım ise, Abraham Maslow'un temel insan ihtiyaçları hiyerarşi modelidir. Bu modele göre insan davranışları ihtiyaç hiyerarşisine bağlı olarak değişmektedir. Bu ihtiyaçlar, insan yaşamı için gerekli olan temel gereksinimlerden en üst düzeydeki gereksinime kadar kademeli olarak sıralanmaktadır ve kişinin bir üst düzeydeki gereksiniminin karşılanması için bir alt düzeydeki gereksiniminin karşılanmış olması gerekmektedir. Bu kapsamda söz konusu hiyerarşi ;

- 1-İnsanın hayatta kalması için gerekli olan temel koşulları içeren fizyolojik ihtiyaçlar,
- 2-Herhangi bir psikolojik ve fizyolojik zarara karşı kendini güvende hissetme ihtiyacı,
- 3-Bir topluluğa ve bir yere ait olma ihtiyacı,
- 4-Başkaları tarafından değer verilme şeklinde ortaya çıkan saygınlık ihtiyacı,
- 5-Birinin kendi kapasitesini tatmin etme, başkalarına yardım edebilme şeklinde beliren kendini gerçekleştirme ihtiyacı şeklinde gelişmektedir [35].

Fiziksel çevrenin, insan aktiviteleri için düzenlenmesi yani tasarlanmasında insanın çevresiyle olan ilişkileri şekillendirici bir rol oynamaktadır. Bu bakımdan insan–çevre ilişkileri doğrultusunda tasarıma yansıyan bir takım modeller oluşturulmuştur. Bu modeller çevreye yönelik belirli soruları yanıtlamak amacıyla ortaya atılmıştır. Bu sorular:

- 1-Çevrenin biçimlenişinde birey ve grup olarak insanın hangi nitelikleri önemlidir ?
- 2-Çevre, insanı nasıl ve ne düzeyde etkiler ?
- 3-Çevre ve insanı bağlayan mekanizma nedir ?

Bu sorulara yönelik geliştirilen modeller :

- 1-İnsanın verileri duyuş, işleyiş ve yorumlayış yetenekleri ile eylemleri seçme ve değerlendirmedeki yeteneklerinin incelendiği, güdüsel ve duygusal durumları ve kişiler arası etkilerin ikincil faktörler olarak görüldüğü Mekanistik Model,
- 2-İnsanın nasıl gördüğü, nasıl algıladığı, hissettiği ve çevresine nasıl tepki gösterdiğini yani insanın iç durumlarının inceleyen Algısal Model,
- 3-Algısal Modelin tam tersine insanın nasıl hissettiği, algıladığı vb. iç durumu yerine ne yaptığı gibi açık davranışlarını göz önünde bulunduran Davranışsal Model,

4- İnsan ve çevre ilişkilerini ekolojik açıdan ele alan, insan ve çevreyi bir bütün olarak ele alan Ekolojik Model [20].

Sonuç olarak ;

- Çevre insanı saran, performansını direkt olarak etkileyen ve etkilenen, belirli davranış normlarını gelişmesinde neden olan doğal ve yapay unsurlardan oluşan karmaşık bir sistemdir.

- Çevreyi oluşturan fiziksel ve fiziksel olmayan bileşenler arasındaki etkileşim süreçleri farklı niteliklerdeki çevre karakterinin gelişimine neden olmaktadır.

- İnsan, içerisinde yer aldığı, onu kuşatan, dolaylı ve doğrudan etkilediği ve etkilendiği çevrenin bir parçasıdır. İnsan ile çevresi arasındaki ilişkilerin hem insan hem de çevre adına pozitif yönde gelişmesi ve devam ettirilmesi farklı ölçeklerde yaşam mekanlarının şekillendirilmesinde temel teşkil etmektedir .

- Çevrenin insanla olan ilişkileri 3 bölümde gelişmektedir ;

1- Çevre, insanın fizyolojik ihtiyaçları ve bunlardan doğan amaçlarına imkan sağlar,

2-Çevre, insanın amaçlarını gerçekleştirmesi için gerekli olan özel davranış örüntülerine imkan sağlar,

3-Çevre, insanın amaçlarını gerçekleştirmesinde gerekli olan psikolojik koşulları destekler,

- İnsanların gereksinimleri doğrultusunda çevre üzerinde meydana getirdikleri değişimlerin en üst örneği, makro ölçekte insanın fiziki çevresini oluşturan kentlerin, bireysel ölçekte insanın, toplumsal ölçekte farklı insan topluluklarının çevreyle olan bütünleşmesini en üst düzeyde sağlayacak bir kurguya sahip olması, iyi bir içeriğe sahip kentsel yaşantının desteklenmesi bakımından da önem taşımaktadır.

- İnsan-çevre etkileşiminin ön planda tutulduğu fiziksel çevre bütünlüğünün geliştirilmesine yönelik olarak ele alınan çalışmalara yön veren ve insanı farklı yönleri ile ele alan modellerin, birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmeleri yani yalnızca tek bir yönden ele alınması çevrenin karmaşık bir sistem olduğu ve insanın da komplike bir yaratılış olduğu göz önünde bulundurulursa yetersiz kalacağı açıktır.

- Bu bakımdan, günümüzde fiziksel çevre ve insan etkileşimini göz önünde bulunduran çalışmaların söz konusu modellerin her birinden elde edilen verilerin bir bütün olarak değerlendirilmesi sonucu alınan kararlar doğrultusunda şekillenmesi gerekmektedir.

- Günümüz kent kurgularının, gerek boyut, gerekse yapılanma tekniği bakımından fiziksel  evre bütünlüğünü yadsıyan yaklaşımlarla biçimlenmesi, insanların çevresinden izole bir şekilde ele alındığı yapay çevreler haline dönüşmesine neden olmuştur .
- Bu noktada yapay ile doğal arasındaki ikilemin kent mekanına yansıması bir takım kopuklukları beraberinde getirmiş, bozuk olanı tekrar onarma şeklinde beliren, yapayın içine doğal olanı entegre etme çabaları ön plana çıkmıştır.
- Bu bakımdan insanın çevreden beklentileri doğrultusunda ve temel gereksinimlerinin karşılanması adına, çevreyi tanımlayan yapay ve doğal unsurlar arasındaki dengeyi yakalama çabaları, günümüzde tasarımcıların başlıca uğraşısını oluşturmaktadır.

3. DEĞİŞEN ÇEVRE KOŞULLARI VE KENTSEL YAŞANTI İÇERİSİNDE PEYZAJ UNSURLARININ YENİ ROLÜ

Farklı dönemlerin kendilerine ait düzenlerinin beraberinde getirdiği belirli karakteristikler çerçevesinde gelişen kentlerin, enformasyon teknolojisi, iletişim, ağ sistemleri, hareket vb. kavramlarla şekillenen yeni dünya düzenine cevap vermek adına, çevresi ile birlikte hızlı bir değişim süreci içerisine girdiği görülmektedir. Söz konusu bu süreç içerisinde kent ve çevre kavramı, farklı yaşam çevreleri arasındaki dengelerin bozulmasına paralel olarak yeniden şekillenmiş ve değişen koşullar yeni kavramları, yeni yaklaşımları ve farklı bakış açılarını beraberinde getirmiştir. Kentlerin çok merkezli yapıya bürünmeleri, her bir merkezi kapsayan ulaşım, elektronik iletişim, üretim ve tüketime yönelik ağ sistemine dönüşmesine neden olmuş ve oluşturulan bu ağ sistemi içerisinde insan, araç, mal ve bilgi akışı günlük kentsel yaşamın birincil öğeleri haline gelmiştir [15,16,69].

Kentlerin çok merkezli odaklar halinde, kendisini kuşatan doğal çevreye doğru olan sürekli yayılma eğilimi ve kentleşme başlığı altında yürütülen aktiviteler sonucu doğal çevre ve kent içi yaşam mekanları üzerinde oluşan baskı, insanı ve çevreyi baz alan problemlerin etkisini artırarak gelişmesine neden olmuştur. Etrafını kuşatan fiziksel çevre içerisinde insanı rahatsız eden koşullar bütünü göz önünde bulundurulduğunda, çevreye yönelik ortaya çıkan problemlerin iki farklı yönde geliştiği gözlemlenmektedir :

- Bunlardan birincisi, tasarım boyutunda kent kurgusuna yönelik olarak, birbirleriyle etkileşim içerisinde bulunması gereken kentsel bileşenler arasındaki koordinasyon eksikliği sonucu gelişen organizasyon bozukluğu,
- İkincisi ise ekolojik boyutta, kentleşmenin neden olduğu ve kent insanı dışında diğer canlılar ve doğal döngüler üzerinde etkili olan, fiziksel çevre kalitesini düşüren problemlerdir.

Günümüz kent kurgusunun farklı aktivite noktaları arasındaki bağlantıyı sağlayan oto yollardan ve farklı aktivitelere kabuk oluşturan yapılardan oluşan dominant yapısı, fiziksel çevrenin içermesi gereken işlevsel ve insancıl yapısını kaybetmesine neden olmaktadır. Karışık, düzensiz yapı ve parçacıl müdahaleler sonucu gelişen, kalitesiz ve işlevsiz kent mekanlarıyla şekillenen kentlerde, fiziksel çevrenin insan

üzerindeki etkisi, insan - çevre etkileşiminin tek yönde gelişmesine ve insanların çevresine yabancılaşmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra, kentleşme ve ekonomik gelişmeyi hedef alan çeşitli aktiviteler, hava, su, toprak kirliliği, yanlış arazi kullanımı sonucu ortaya çıkan toprak kaybı, artan nüfusun gereksinimlerinin karşılanması adına artan tüketim anlayışı ve yenilenemeyen doğal kaynaklar üzerindeki baskı, ekolojik dengelerin bozulması, sera etkisi sonucu oluşan küresel ısınma, iklimsel değişiklikler, nükleer kirlilik vb. lokal ölçekte kent ekolojisi, global ölçekte doğal döngüler üzerinde etkili olan çevre problemlerinin gelişmesine neden olmaktadır [41,72].

Gerek kaybedilen değerlere yönelik koruma ve geliştirme politikalarını içeren çevresel bilinçlenme hareketleri, gerekse sağlıklı kent koşullarını tekrar yakalama çabaları ve kentsel mekanda kalite arayışları, ekolojik yönden çevreye olan negatif etkiyi en az düzeye indirgeyecek bir mekanizma olarak yeni kavramları gündeme getirmiştir. Bu kapsamda değişen kent koşulları içerisinde çevreye olan duyarlılığı ön plana çıkararak ve insan aktiviteleri ile fiziksel çevre arasındaki dengeyi kurarak, ideal yaşam mekanları oluşturmayı hedefleyen, mimari ve kentsel ölçekte yürütülen çalışmaların, sürdürülebilirlik, eco-centrik (çevre merkezli) ve earth- centrik (dünya merkezli) yaklaşımlar, eko- teknoloji ile biçimlenen yeni yapım teknikleri, geri dönüşümlü kullanımlar vb. yaklaşımlar çerçevesinde şekillendiği gözlemlenmektedir [72,45].

Ekolojik açıdan koruma ve geliştirme temeline dayanan ve tasarım literatürüne eklenen yeni kavramlara ek olarak, tasarım disiplinlerinin fiziksel çevre bütünlüğünü yakalamak adına ortak bir eğilim sergiledikleri gözlemlenmektedir. Yapılar, açık mekanlar, yollar, parklar, hareketli ve sabit donatı elemanları, heykeller, çeşmeler, çeşitli strüktürel oluşumlar, doğal unsurlar vb. fiziksel çevreyi oluşturan bileşenlerin insan gereksinimlerine, hareketlerine ve amaçlarına en uygun şekilde birbirleriyle ilişkili olacak şekilde düzenlenmesi yani 'çevre tasarımı', yeni kavramlarla beraber günümüz kent koşullarına bir müdahale olarak ön plana çıkmıştır. Bu kapsamda yapı daha geniş bir perspektiften çevresi ile birlikte ele alınmaya başlanmış, aynı kuruma ait yapı toplulukları kampuslaşma başlığı altında belirli bir çevre düzenini içerecek şekilde kompoze edilmeye başlamış ve kentsel ölçekte yürütülen dönüşüm projeleri kente yönelik daha yeşil bir doku oluşturma adına doğal öğelerin ön planda olduğu öneriler sunmaya başlamıştır. Kent kurgusuna yönelik gelişen bu eğilimlerin her birinin sergilediği ortak nokta ise, insan için biyolojik bir gereklilik olan yeşil dokuyu ön plana çıkararak çevre üzerindeki bozulmaları telafi etme ve işlevsel açıdan tatmin edici kaliteli kent mekanları oluşturma çabasıdır.

Çevre tasarımı adı altında gerçekleştirilen bu çalışmalar arasında, gerek tasarım alanında doğayı, doğaya ait oluşumları ve materyalleri temsil etme yetisiyle çevreye olan hassasiyeti yansıtan bir tasarım disiplini olması bakımından, gerekse kentsel dış mekan tasarımına yönelik her türlü girişimi kapsayan bir çalışma alanına sahip olması bakımından peyzaj tasarımları, tasarımcıların üzerinde hassasiyetle durdukları bir kavram haline gelmiştir. Yirmibirinci yüzyılın değişen çevre koşulları ve kent yaşamına paralel olarak peyzaj çalışmaları çok farklı içeriklerle şekillenmeye başlamıştır [16].

‘Landscape’ yani kelime anlamıyla ‘pastoral bitki kompozisyonları sonucu oluşan arazinin görünümü’ şeklinde bir karşılığı olan peyzaj, iki yüz yıllık süreç içerisinde yaşanan endüstrileşme ve modernleşme hareketleri sonucunda, total peyzaj (total landscape) adı altında yeni bir peyzaj karakteri şeklinde değişime uğramıştır. Bu kapsamda birbiri ile çelişki içerisinde bulunan objeler, kullanımlar, kent ve kır sentezi şeklinde beliren heterojen yapı, total peyzajın karakterini şekillendirmiştir [49].

Kuramsal yaklaşımların ötesinde pratik anlamda, çevre planlama, büyük ölçekli restorasyon ve iyileştirme çalışmaları, kamusal mekanlar, park tasarımı, Land Art (Arazi Sanatı) olmak üzere ölçek ve içerik bakımından çok farklı süreçleri barındıran peyzajın, çok geniş bir çalışma alanına sahip olması, peyzaja yönelik geliştirilen yeni tanımlamaları içeren tartışmaları da beraberinde getirmiştir [44].

Ortaya atılan yeni yaklaşımların içeriği ne olursa olsun, peyzaja yönelik göz ardı edilemeyecek olan gerçek, peyzajın, sürdürülebilirlik ve çevresel koruma gibi kavramların ön plana çıktığı günümüz kentleri için, gelişen teknolojinin tasarım alanına kazandırdığı fırsatlar çerçevesinde, çevrenin biyolojik kimliğini yansıtan, yönlendirici bir niteliğe bürünmüş olmasıdır. Bu bakımdan peyzaj kente ait oluşumlar arasında yer alan kentsel bir bileşen olarak doğal unsurları, mekansal çerçevede kentsel aktivitelerin gerçekleşmesi için gerekli olan bileşenler ile birlikte kompoze ederek kente ait yeni bir dokuyu tanımlamaktadır.

Doğal süreçleri, dinamik döngüleri ve dönüşümleri, farklı ifade teknikleri ile görünür kılan peyzaj tasarımları, mekansal, anlamsal ve görsel açıdan sunduğu zengin tasarım diliyle, kentin yapısal karakterine karşın geliştirilen bir denge unsuru olarak belirginleşmiştir. Bu kapsamda yirmibirinci yüzyılda peyzaj, geçmiş dönemlerde hiç olmadığı kadar yapı strüktürü, alt yapı sistemleri, kent sistemleri, planlama politikaları vb. yaklaşımlarla ilişkili bir konuma gelmiş ve kenti oluşturan bileşenlerin sahip olması gereken bir değer ölçütü şeklinde (binanın peyzajı, yol peyzajı, okul, hastane peyzajı vb.) tasarım disiplinleri arasındaki konumunu belirlemiştir.

Değişen kent koşulları, kent yüzeyinde gözlenen yeşil doku kayıpları sonucu kentlerin giderek yapı yığını haline dönüşmesi, tasarımcıların, kaybolan yeşil doku kayıplarını telafi etmek adına, daha radikal çözümler sunmasına neden olmaktadır [37]. Bu kapsamda kent içi yaşam koşullarının ekolojik açıdan iyileştirilmesine yönelik olarak, gelişen teknolojinin tasarım alanına kazandırdığı yeni kavramlar çerçevesinde, daha güzel, daha işlevsel ve daha yeşil bir dokuya sahip çevrelerin geliştirilmesi açısından park, bahçe, yeşil alan vb. kullanımlara ek olarak kent dokusuna daha detaylı ve derin bir şekilde nüfuz eden öneriler sunulmalıdır.

Bu kapsamda ele alınan çalışmada, günümüz kaotik kent koşullarının iyileştirilmesine yönelik olarak, fiziksel çevreye yönelik yapılan veya yapılacak müdahaleleri yönlendirici nitelikte, göz önünde bulundurulması gereken kriterler ortaya konulmaktadır. Bu bakımdan çalışmada, genel anlamda çevre tasarımı başlığı altında yürütülen kompozit karakterdeki tasarım çalışmalarına ve mevcut kent kurgusu içerisinde fiziksel çevreyi biçimlendirmek amacıyla yürütülen, mimari tasarım, kentsel tasarım, dış mekan tasarımları vb. farklı ölçek ve içeriklere sahip tasarım süreçlerinin her birinde göz önünde bulundurulması gereken kriterleri sunan bir model önerilmektedir.

4. ARA KATMAN YAKLAŞIMI

Günümüz kent koşulları içerisinde ideal yaşam çevrelerinin oluşturulması ve çevre karakterinin geliştirilmesi, fiziksel çevreye yönelik olarak, kurgusal ve ekolojik bazda gelişen problemlere karşılık, yeni kavramlar çerçevesinde şekillenecek yeni bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır.

Fiziksel çevre genel anlamda;

- Doluluklar (tek yapı, yapı grubu)
- Boşluklardan (kanallar ve rezervuarlar olarak ayrılan dış mekanlar) oluşmaktadır [57,61]. Kentsel fiziksel çevreyi biçimlendiren yapısal doluluklar ve bunların dışında kalan boşluklar yani dış mekanlar, iyi bir kentsel kurgunun geliştirilmesi bakımından, mekanın, hareketin ve kullanımın organizasyonu bağlamında, birbiriyle ilişkili olması gereken temel bileşenlerdir [65,66].

Kentsel aktivitelere kabuk oluşturan yapısal dolulukların, kitlesel özellikleri ile kentsel dış mekanları tanımlamaları, içerdiği programlar doğrultusunda tanımladıkları dış mekanı aktivite kapsamında beslemeleri, araç ve yaya hareketi çerçevesinde belirli bir sürekliliğe sahip mekansal kurgunun sağlanması, kısacası bileşenlerin izole lekeler olarak değil, insan - çevre etkileşimini destekleyen dış mekan yaşantısının gelişimi amacıyla, birbiriyle etkileşim içerisinde bulunması gereken temel bileşenlerdir [57,61,65,66].

Tasarım boyutunda, kitle ve boşluktan oluşan fiziksel kurgunun insan yaşamına adaptasyonunu sağlayan peyzaj unsurları günümüz kent koşullarına yönelik geliştirilen yaklaşımlarda yönlendirici bir faktör durumundadır. Bu bakımdan bütüncül bir çevre karakterinin geliştirilmesi amacıyla fiziksel çevrenin yapısal doluluklar, boşluklar ve peyzaj unsurlarının karşılıklı etkileşimi çerçevesinde biçimlenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan çalışma kapsamında önerilen modele göre;

- Peyzaj unsurları, fiziksel açıdan aynı düzlem üzerinde bulunan yapısal doluluklar ve boşluklarla 'etkileşim' içerisinde bulunan ara bir katmandır.
- Ara katmanın barındırdığı doğal dokunun yapay strüktürler ile birlikte oluşturduğu kitlesel özellikleri, mekansal karakterin ikinci boyutta şekillenmesine yardımcı olan yapısı, insanın içerisinde bulunduğu çevreyi farklı boyutlarıyla algılamasına yardımcı

olan dinamik yapısı, farklı ölçekler arası geçişi sağlayan yapısı, ekolojik özellikleri ile kent ekosisteminin gelişmesinde öncü rol oynayan biyolojik yapısı, diğer kentsel bileşenler ile bir bütün olarak değerlendirilmesini gereken farklı bir yapıyı ortaya koymaktadır.

- Peyzaj unsurları olarak; vejetasyon örtüsü, su, toprak, kaya vb. doğal unsurlar, sentetik materyaller, cam, metal, beton vb. yapay materyaller, mekanın çeşitli kullanımlara adaptasyonunu sağlayan geçici strüktürler, her türlü hareketli ve sabit donatı elemanları, yatay ve düşey yüzeyler ve ses, ışık, ısı, nem, koku vb. fiziksel unsurlar, ara katmanı tanımlayan bileşenlerdir.

- Günümüz kent koşulları içerisinde, materyal, üç boyutlu oluşumlar, algısal elemanlar, hareket, değişkenlik, esneklik vb. kavramlar çerçevesinde oluşturulan kompozisyonlar dahilinde diğer kentsel bileşenlerle bir bütün olarak değerlendirilmesi gereken peyzaj unsurları, kente yönelik melez bir dokuyu tanımlamaktadır.

- Bu bakımdan ara katmanın içerdiği çok yönlü karmaşık yapı, en küçük yaşam biriminden kent ekosistemine kadar değişen ölçeklerde, kente yönelik iyileştirici bir müdahale olarak değerlendirilmelidir.

- Burada önemli olan nokta, ara katmanın, çeşitli aktiviteleri destekleyecek şekilde diğer bileşenlerin mekansal karakteristikleri ile örtüşmesidir. Bu kapsamda;

- Fiziksel çevre bütünlüğü içerisinde sağlıklı yaşam koşullarının sağlanması,
- Kentsel fiziksel çevrenin ekolojik, işlevsel ve görsel açıdan iyileştirilmesi, adına, bozulan kent koşullarına bir çözüm olarak, fiziksel çevrenin biçimlenmesi üzerinde diğer kentsel bileşenlerle birlikte öncü rol oynayan peyzaj unsurlarının, ara bir katman olarak, yapısal doluluklar ve boşluklarla olan etkileşimi çerçevesinde ele alınması gerekmektedir.

4.1. Yapısal Doluluklar – Peyzaj Unsurları Etkileşimi

Fiziksel çevre karakterinin gelişmesinde en baskın elemanlar olan yapısal doluluklar, kentin üç boyutlu mimari oluşumları olan tek yapı, yapı grubu ve bunların belirli bir sistematik doğrultusunda düzenlenmesi ile oluşan kapalı mekan sistemini kapsamaktadır. İçerdiği aktiviteler ile insan jeneratörü konumunda olan üç boyutlu mimari oluşumlar, kitlesel özellikleri ile farklı form ve içeriklerde dış mekan oluşumuna katkı sağlaması ve günümüzde ekolojik tasarım kapsamında yapının çevreye olan etkisini en aza indireyecek yaklaşımların birincil uygulama alanı olması bakımından, fiziksel çevrenin gelişiminde etkili olan en önemli kentsel bileşendir [17,57,65].

Çevre tasarımı içerisinde, doluluk ve boşluk bütünselliği içinde değerlendirilen farklı ölçekler çerçevesinde, yapısal dolulukların peyzaj unsurları ile olan etkileşimine yönelik olumluluk içeren bazı ölçütler şunlardır:

- Tek yapı ölçeğinde, yapının kitlesel özelliğinin, mekan organizasyonunun bir parçası olarak avlu oluşumlarını destekleyecek şekilde biçimlenmesi (Şekil 4.1.7,11,13),
- Yapı grubu ölçeğinde, yapıların kitlesel özelliğinin, birbiri ile bağlantılı ve ölçekli dış mekan serisinin gelişimine olanak verecek şekilde, tanımlayıcı ve kuşatıcı bir karakterde biçimlenmesi (Şekil 4.1.1,2,3,5,9,19),
- Farklı yapı gruplarının bir araya gelmesi ile kompoze edilen yerleşim alanlarında, yapı gruplarının kitlesel özelliklerinin girişten başlayarak görsel ve fiziksel açıdan birbiriyle bağlantılı, iç sokak, avlular, iç bahçe oluşumlarını destekleyecek şekilde biçimlenmesi ile oluşacak mekan hiyerarşisinin, farklı temalara sahip bitkisel materyal, çeşme, süs havuzu vb. küçük ölçekli su kullanımları, aydınlatma, yüzey elemanları ile desteklenmesi ile insancıl ve sıcak ortamların geliştirilmesi (Şekil 4.1.72,73,74,75),
- Yapının kitlesel biçimlenmesi sonucu oluşan avlu oluşumlarının, yapının içerdiği aktivitelere hizmet edecek şekilde değerlendirilmesi (fuaye alanı, sergi alanı vb.) (Şekil 4.1.13),
- Binanın içerdiği aktivitelerin avluya taşması sonucu gerçekleşecek olan kullanımların desteklenmesi (oturma, dinlenme, bekleme, toplantı, sergi vb.), küçük ölçeklerde su elemanın kullanımı ile yansıma, ses, ışık oyunları, ısı değişimi vb. görsel ve algısal boyutta etkili olan unsurlarla mekana anlam kazandırılması (Şekil 4.1.7,13,16,19),

- Yapı ölçeğinde avluda oluşturulan mikro ekolojik ortam ile bina içi yaşam kalitesini etkileyen unsurlar olarak, yapı içerisinde hava kalitesinin artırılması, nem düzeyinin artırılması, doğal ışık alımının artırılması (Şekil 4.1.15),
- Aktif olarak kullanılan avlu içerisinde bitkisel materyal kullanımı ile dış mekan konforunun artırılması (Şekil 4.1.15),
- Kamusal kullanıma açık olan yapılarda dış mekanla görsel ve fiziksel açıdan bağlantılı olarak tasarlanan avlularda, dış mekanda kullanılan peyzaj unsurlarının iç mekana sızması ile iç ve dış mekan arasındaki mekansal sürekliliğin sağlanması (Şekil 4.1.13,14),
- Yapı gruplarının bir araya gelmesi ile tanımlanan avlu kullanımlarının, söz konusu yapılara hizmet eden kolektif mekan karakterinin gelişimini destekleyecek, belirli temalarla şekillenen iç bahçe kullanımlarının desteklenmesi (Şekil 4.1.4,5),
- Yapının zeminle olan ilişkisi kapsamında, dış mekan bütünlüğünün korunması amacı ile yapının zeminden yükseltilmesi (Şekil 4.1.13,16,20),
- Yapının çevresi ile bütünleşmesi bağlamında, gerek yüzey elemanları ile gerekse üç boyutlu eleman özelliği ile bitki materyalinin birleştirici bir eleman olarak değerlendirilerek, iç mekan ve dış mekan arasındaki görsel ve fiziksel bağlantının mekan hissi kaybolmadan sağlanması (Şekil 4.1.28, 55, 59),
- Yapının dış mekanı tanımlama derecesine bağlı olarak gereken yerlerde, bitkisel materyalin yapının uzantısı olarak değerlendirilerek, kuşatılmışlık derecesinin artırılması ve mekan hissini kuvvetlendirilmesi (Şekil 4.1.28,55),
- Yapay ve doğal yüzey elemanlarının kullanımı ile oluşturulacak doku tanımlaması ile iç ve dış mekan arasındaki mekansal farklılıkların vurgulanması (Şekil 4.1.17,18,29,30),
- Yapı ile ilişkili olarak tasarlanan dış mekan kurgusunda, yapının uzantısı olarak değerlendirilen bitkisel materyal kullanımı ile rüzgar, güneşlenme vb. fiziksel etkilerin kontrol altına alınması (Şekil 4.1.28),
- İç ve dış mekan arasındaki görsel bütünlüğün sağlanması amacıyla yapının cephe özelliğinin şeffaf yüzeyler şeklinde karakterize edilmesi (Şekil 4.1.33,35,36),
- Kentin yüzünü tanımlayan bina cephe karakteristiğinin, işlevsel ve yapısal özelliği içerisinde yer alan bitkisel materyal kullanımı ile ekolojik bir yüzey olarak değerlendirilmesi, yapı düzeyinde enerji tasarrufunun sağlanması, (Şekil 4.1.51,76,70,71),
- İç ve dış mekan arasındaki bağlantıyı sağlayan geçiş yüzeyleri olan duvar, cephe vb. binaya ait statik oluşumların, bitkisel materyal kullanımı ile yaşayan yüzeyler olarak kent dokusuna katılımının desteklenmesi (Şekil 4.1.47,49,50,51),

- Yapı cephe karakterinin peyzaj unsuru olarak değerlendirilmesi ile dış mekanı tanımlayan bir yüzey olarak tasarıma entegre edilmesi (Şekil 4.1.31,32,43,44),
- Yapının cephe karakteri üzerinde geliştirilecek portatif uygulamalar ile (sakı kullanımları , bitki kutuları vb.) farklı özelliklere sahip cephe özelliklerinin yarattığı görsel karmaşıklığa karşın, renk, tekstür, form açısından yapının masif kitle etkisini kırarak yapı grupları arasında görsel ve fiziksel açıdan bütünlük sağlanması (Şekil 4.1.84,85).
- Farklı peyzaj unsurlarını içeren, yapı yüzeyine yönelik yapılan eklemlemeler ile yapı ve çevresi arasındaki fiziksel ve görsel bağlantının sağlanması (Şekil 4.1.39,45,46,47),
- Farklı yapı gruplarının bulunduğu yerleşim alanlarında mahremiyetin sağlanması adına statik yüzeyler yerine, bitkisel materyalin bölücü bir unsur olarak değerlendirilmesi (Şekil 4.1.48),
- İç ve dış mekanda uygulanan düşey bitkilendirme (vertical planting) çalışmaları ile bitkisel materyalin üst kotlara kadar tırmandırılması sonucu masif duvar etkisinin kırılması (Şekil 4.1.49,50,68),
- Bina giriş noktalarının, statik aktivitelere (bekleme, oturma, dinlenme vb.) hizmet eden donatı elemanları ile desteklenerek ve bitkisel materyalin gövde ve tepe taci etkisinde yararlanarak, kapalı ve açık mekan arasında yer alan geçiş mekanı olarak değerlendirilmesi (Şekil 4.1.41,42),
- Bina giriş noktalarının, kullanıcının farklı bir ortamda bulunduğunu algılamasına yardımcı olacak şekilde farklı renk, tekstür ve form özelliği gösteren bitkisel materyal kullanımı, küçük ölçekli dokusal tanımlamalar, yatay ve düşey yüzey uygulamaları, aydınlatma, bilgilendirme levhaları (bina ismini belirten) vb. unsurlar çerçevesinde ele alınarak mekansal karakterinin desteklenmesi (Şekil 4.1.40,41,42,45,46),
- Çatı ve teras bahçesi kullanımları ile bağlantılı, farklı kotlarda çözümlenen uygulamalar ile yapının kitle özelliğini yumuşatılması, yoğun kent ortamında hayati bir bileşen olan bitkisel materyal kullanımı ile yapı ölçeğinde farklı mekanların kurgulanması (Şekil 4.1.25,26, 27),
- Yapı ile ilişkili ön bahçe kullanımlarının, yapı içerisinde gerçekleşen bir takım aktivitelere hizmet eden açık hava odaları şeklinde değerlendirilmesi ile yapı ve açık mekan arasındaki ilişkinin desteklenmesi (Şekil 4.1.57,58,61,62,63),
- İnsanın fiziksel ve ruhsal gelişimi açısından büyük önemi olan, doğa ile bütünleşme, bitkilerle uğraşma vb. aktiviteler bakımından tek yapı ölçeğinde büyük bir öneme sahip olan ve çeşitli tematik bitki gruplarını içeren (meyve bahçesi, sera vb.) arka bahçe kullanımlarıyla yapının desteklenmesi (Şekil 4.1.56),

- Sürdürülebilirlik ve eco- teknoloji başlığı altında yürütülen çalışmalar kapsamında, yüzey kotunda yapılan düzenlemeler ile topoğrafyanın, yapının üst örtü elemanı olarak değerlendirilmesi (topoğrafik kabuk) (Şekil 4.1.68,80,82,83),
- Topoğrafyanın, yapının üst örtü elemanı olarak değerlendirilmesi ile yüzeydeki yapısal aşınmaların en az düzeyde tutulması, yüzeyde elde edilen alanların işlevsel yeşil mekanlar olarak değerlendirilmesi ile kullanımda verimliliğin artırılması (Şekil 4.1.68,80,81),
- Yapının, üst örtü elemanının, yüzey düzleminin uzantısı olarak değerlendirilmesine olanak sağlayacak şekilde biçimlenmesi (Şekil 4.1.38, 80,81),
- Yer altında çözümlenen yapısal uygulamalar ile yüzeyde kazanılan yeni kullanım alanlarının farklı temalarla şekillenen yüzeyler olarak kent dokusuna katılımının desteklenmesi (Şekil 4.1.64, 65),
- Bina üst kotunda uygulanan bitkilendirme çalışmaları ile yapı ölçeğinde sürdürülebilirlik kapsamında enerji tasarrufu sağlanması, yağmur suyunun depolanması, ses yalıtımının sağlanması, kent yüzeyinde farklı kotlarda bio-çeşitlilik sunan yeni yaşam mekanlarının tanımlanması (Şekil 4.1.21,22,23,24),
- Yapı ile ilişkili sabit veya geçici strüktürel uygulamalar ile iç ve dış mekanı tek bir bütünde çözümlenmesi (kış bahçesi vb.),
- Bio-klimatik mimari yaklaşımlar çerçevesinde (bioclimatic architecture) cam ve çelik konstrüksiyona dayalı çok katlı yapılarda çeşitli katlarda oluşturulan çok katlı düşey bahçeler ile yapı içerisinde hava sirkülasyonunun sağlanması, nem düzeyinin artırılması, doğal ışık alımının artırılması ve görsel açıdan ilgi çekici mekanların oluşturulması (Şekil 4.1.66,67,68),

4.2. Kentsel Boşluklar – Peyzaj Unsurları Etkileşimi

Kentsel doluluklar tarafından şekillendirilen, fiziksel çevrenin biçimlenmesinde bir denge unsuru olarak kentsel doluluklarla ilişkileri kapsamında değerlendirilmesi gereken kentsel boşluklar, yaya ve araç hareketine hizmet eden sirkülasyon kanalları, çeşitli aktivitelere hizmet eden kentsel mekanlar, meydan, promenad, park ve bahçeler, binalar arasında kalan mekanlar ve lineer yeşil alanlardan oluşmaktadır [60]. Bu bakımdan kentsel boşluklar harekete hizmet eden kanalları içeren sirkülasyon sistemi ve yaya hareketi çerçevesinde şekillenen toplayıcı alanlar (rezervuarlar) olarak, çeşitli kentsel aktiviteleri destekleyen açık mekan sistemi olmak üzere iki farklı sistemi barındırmaktadır [57].

Yaya hareketi çerçevesinde açık mekan sistemini tanımlayan, meydan, promenad, park ve bahçeler, yapılar arasında kalan mekanlar, kent morfolojisi içinde yalnızca yapısal doluluklara karşın sağlanması gereken bir denge unsuru olarak değil, aynı zamanda içerdikleri farklı aktiviteler ile kent kurgusuna katılan, sosyal ve fonksiyonel içeriği zengin bir kent yaşamının gelişimi açısından ‘tasarlanmış mekanlar serisi’ şeklinde ele alınması gereken kritik noktalardır.

Bunun yanı sıra kent sisteminin lineer mekanlarını oluşturan, farklı aktiviteleri içeren kentsel mekanlar ve kent parçaları arasında bağlantıyı sağlayan sirkülasyon kanalları, yirmibirinci yüzyıl kentlerinin yaygın yapısı nedeniyle yolları, otobanları ve toplu taşıma sistemleri ile birlikte kamusal işlevi olan farklı mekanları ve nesneleri içeren ulaşım ağları şeklinde karmaşık bir yapıya bürünmüştür. Bu kapsamda aktiviteler arası mesafelerin uzaması ile etkinliğini arttıran sirkülasyon kanallarının beraberinde getirdiği fiziksel çevreyi tırmalayan olumsuzlukların ortadan kaldırılması, çevre karakterinin desteklenmesi açısından büyük bir öneme sahiptir [4,6,18,42,32].

Bu bakımdan, fiziksel çevre bütünlüğünün geliştirilmesine yönelik olarak farklı ölçekler çerçevesinde, kentsel boşluklar ve peyzaj unsurları etkileşimine yönelik olarak olumlu bulunan bazı ölçütler şunlardır:

- Mekansal çerçevede, herhangi bir yapısal donatı ile sınırları belirginleştirilmemiş olan açık mekanlarda, mekan hissinin kuvvetlendirilmesi adına, bitkisel materyalin sahip olduğu gövde ve tepe çatısı etkisi ile belirli bir kuşatılmışlık sağlayarak söz konusu mekanların tanımlı hale getirilmesi (Şekil 4.2.3, 4, 40, 43, 79),

- Kent kurgusu içerisinde geniş alanları kapsayan kentsel mekanların, bitkisel materyal kullanımı ile ölçeğe sokularak, farklı aktivitelerin gerçekleşebileceği alt mekanların oluşumunun sağlanması (Şekil 4.2.71,75,77,78),
- Aynı mekanda gerçekleşen farklı aktivitelerin birbirini etkilememesi için bitkisel materyal kullanımı ile fiziksel bariyer oluşturarak mekan içi hiyerarşinin sağlanması (Şekil 4.2.7, 12, 42,46),
- Meydan gibi formal yapısı genel itibariyle sert zemin kaplaması ve kuşatılmışlık derecesi ile tanımlanan kentsel mekanlarda, yüzey düzleminin farklı karakterlere sahip peyzaj unsurları ile desteklenerek, sert zemin etkisinin kırılması, mekanın görsel açıdan çeşitlilik ve hareketlilik sunan bir karaktere bürünmesi (Şekil 4.2.5, 47, 49,50,52,53),
- Farklı işlevlere sahip meydan kurgusu içerisinde farklı düzenlerde (grid, informal, formal kompozisyonlar vb.) ağaç kullanımı ile form açısından farklı karakterlere sahip mekansal çerçevenin kurgulanması (Şekil 4.2.4, 7,40, 46),
- Toplanma ve odak noktası olarak hizmet eden meydanların,farklı karakterlere sahip peyzaj unsurlarının kullanımı ile mekansal karakterinin güçlendirilmesi (Şekil 4.2.7, 22, 98),
- Kent ortamında insan ölçeğini aşan yüksek yapı gruplarının insan üzerinde oluşturduğu baskıyı en az düzeye indirmek amacıyla bitkisel materyal kullanımı ile ölçek açısında geçiş sağlanması (Şekil 4.2.70),
- İşlevsel kurgu bakımından çok farklı karakterlere sahip olan meydanlarda gerçekleşen statik ve dinamik aktivite bölgelerinin, yüzey materyalinde oluşturulacak farklılıklarla ve bitkisel materyal kullanımı ile belirginleştirilmesi (Şekil 4.2.24, 42,63),
- Gereken donatıları içerecek kompozisyonlar dahilinde bitkisel materyal kullanımı ile dış mekan konforunun artırılması (gölge sağlama, rüzgardan koruma, tepe çatısı ile mekan etkisi yaratma vb.) yoluyla statik aktivitelerinin (oturma, bekleme, sohbet vb.) desteklenmesi (Şekil 4.2.5, 54),
- Yüzey kotunda meydana getirilen değişiklikler ile mekan içinde alt mekan oluşumunun desteklenmesi, kent yüzeyine hareket kazandırılması, yapı ile ilişkili kullanım alanlarında dış mekan ve yapı arasındaki ilişkinin desteklenmesini sağlayan geçiş mekanlarının tanımlanması (Şekil 4.2.12, 15),
- Kent yüzeyine ilişkin olarak, mekan içerisinde oluşturulan dokusal tanımlamaların tek yönlü kullanımlarla sınırlandırılmayıp, topoğrafyada meydana getirilen farklılıklar, durgun ve hareketli bir yüzey olarak su kullanımı, ışık, farklı renk ve doku özelliklerine sahip bitkisel materyal, sentetik materyaller vb. peyzaj unsurları ile yüzeye hareket kazandırılması (Şekil 4.2.86,87),

- Mekan içerisinde, kullanıcının mekanı keşfetmesi, mekanı benimsemesi vb. kriterler bakımından etkili olan esnek ve değişken kullanımların desteklenmesi (Şekil 4.2.30),
- Yaya hareketine göre şekillenen promenadlarda üç boyutlu etkisi ile belirli bir kuşatılmışlık sağlayarak lineer mekan etkisinin kuvvetlendirilmesi (Şekil 4.2.55,64,67,69),
- İklimsel çerçevede yaya konforunun sağlanması amacı ile gölge etkisinden yararlanmak adına yaya akslarında alle oluşturulması, arkatlar, üç boyutlu strüktürel elemanlar ile desteklenen yaya akslarında, söz konusu yapay elemanların bitkisel materyal kullanımı ile desteklenmesi (Şekil 4.2.57, 58, 59),
- Yaya akslarında kullanılan alle bitkilendirmeleri ve yüzey elemanlarındaki değişken karakter ile yaya hareketinin yönlendirilmesi (Şekil 4.2.24, 55,67),
- Farklı özelliklere sahip bitkisel materyal kullanımı ile yaya hareketine hizmet eden kanalların hiyerarşik olarak tanımlanması,
- Kentsel mekanlarda görüntü kirliliğine neden olan objelerin bitkisel materyal kullanımı ile kamufle edilmesi (Şekil 4.2.72, 73,74),
- Kent kurgusu içerisinde farklı işlevlere sahip açık mekanlara yönelik geliştirilecek tasarımlarda kentin masif karakterinin yumuşatılması adına, aktivite örüntülerinin dağılımına göre mekansal yeşil doku hiyerarşinin tanımlanması, bu kapsamda söz konusu hiyerarşinin;
- Daha çok rekreasyon amaçlı kullanımlara hitap eden (güneşlenme, oyun, dinlenme, öğle tatilini değerlendirme vb.) ve kentin yoğun kitlesel alanlarına karşılık boşluk etkisi yaratan , geniş çim alanı uygulaması (Şekil 4.2.9,38),
- Farklı kullanım alanları arasında tampon görevi görmesi, mikroklimatik etki bakımından kent iklimi üzerinde etkili olması, kent içinde fauna için ayrı bir yaşam mekanı oluşturulması, kentlerde gözlenen 'ısı adası etkisinin' ortadan kaldırılması, sıcaklık artışının dengelenmesi, havadaki nem miktarının arttırılması, kent yüzeyinde yağmur suyunu tutarak sel oluşumunun engellenmesi, hava kirliliğinin azaltılması vb. geniş bir etki alanı boyunca kent ekolojisi üzerinde etkili olan yoğun kitlesel alanlar (Şekil 4.2.7,24,46,48, 79),
- Kent mekanlarının farklılık ve anlam kazanması adına günümüz tasarım anlayışı ile şekillenen, çevre karakterinin güçlendirilmesi amacıyla farklı konstrüksiyon teknikleri ile birlikte bitki, su, sentetik materyaller, sanatsal değeri yüksek obje kullanımları ile mekana farklı anlamlar yüklenerek bellekte yer etmiş olan önemli olayların hatırlatılmasını sağlayacak önerilerin kent mekanına empoze edilmesini

sağlayan ve belirli bir konsept çerçevesinde gelişen, kullanıcıya belirli mesajlar ileten tematik alanlar (Şekil 4.2.35,80, 82),

- Mekan kurgusu içerisinde bitkisel materyalin, farklı dış mekan aktivitelerinin gerçekleşmesi için uygun koşulları hazırlayan mekansal organizasyon elemanı olarak kullanılması ile şekillenen, belirli bir tekrarı içerecek şekilde (alle oluşturmaları, grid, formal, çizgisel kullanımlar vb.) sert zemin içerisinde uygulanan kitlesel olmayan bitkisel eleman kullanım alanları, şeklindeki kullanımlar ile tanımlanması (Şekil 4.2.12,39,48,60),

- Kent insanının rekreatif ihtiyaçlarının karşılanması adına bir kullanım zonu olarak beliren kent parklarının, kent hayatını yavaşlatan pasif lekeler şeklinde değil, farklı program alanlarına sahip, işlevsel mekan kurgusu ile belirli bir kullanım yoğunluğuna sahip olacak şekilde kent dokusuna katılımının desteklenmesi ve park sınırları içerisinde yukarıda tanımlanan yeşil doku hiyerarşisinin geliştirilmesi (Şekil 4.2.99),

- Kent parklarında geliştirilecek olan mekansal kurgunun bir parçası olarak yapay doğa parçalarını eklemlenmesi ile oluşturulacak tanımlı mekanlar ile (yapay göl, yapay tepeler vb.) doğaya yönelme eğiliminde olan insanın bu gereksiniminin kent içerisinde karşılanması (Şekil 4.2.17, 18),

- Park içerisinde geliştirilecek hareket akslarının, informal dolaşma parkurları ve farklı bölgeler arasında direkt geçişi sağlayan formal geçiş aksları şeklinde hiyerarşik olarak tanımlanması,

- Kent mekanlarında kullanılacak farklı yüzey materyalleri ile oluşturulacak kompozisyonlarla ikinci boyutta mekansal tanımlamanın güçlendirilmesi (Şekil 4.2.14, 15, 24),

- Yapı cephe karakterleri ile birlikte kentin yüzünü oluşturan düşey yüzeylerin, masif kitle etkisinin kırılması amacıyla farklı işlevlere cevap verecek şekilde, su, bitkisel materyal kullanımı veya içerisinde bulunduğu çevrenin özelliklerini yansıtacak materyal kullanımı ile görsel açıdan iyileştirilmesi, işlevsel yüzeyler olarak kent dokusuna katılımının desteklenmesi (Şekil 4.2.92, 94, 95, 96, 97),

- Ses (su sesi, kuş sesi, rüzgar sesi vb.), ışık (gün ışığı, gece aydınlatmaları, su yansıması vb.), koku (çiçek kokusu vb.) vb. insanın içerisinde bulunduğu çevreyi farklı boyutlarda algılamasına yardımcı olan fiziksel unsurların, kurguda ana fikir olarak değerlendirilmesini ön gören yardımcı objeler ile kent mekanına entegre edilmesi (Şekil 4.2.1,19, 82, 84,85),

- Tasarımda geliştirilen konseptin bir parçası olarak kullanılan farklı efektler ve yardımcı objeler ile zamana bağlı olarak gözlenen farklılıkların kent mekanına

entegre edilmesi ile mekana dinamik bir yapı kazandırılması (Şekil 4.2.1,21,32,37,44,45,51),

- Kent mekanını tanımlayan peyzaj unsurlarının, kullanıcı katılımını teşvik edecek şekilde çok işlevli bir şekilde tasarlanması ile mekanın çok yönlü olarak kullanımının desteklenmesi (Şekil 4.2.9,28, 29, 83,93),

- Yaşayan canlı bir doku olarak bitkisel materyal üzerinde gözlenen aylık, mevsimsel ve yıllık değişimlerin kent mekanına yansması ile monotonluk etkisinin kırılması ve mekana dinamik bir yapı kazandırılması (Şekil 4.2.3, 4, 56),

- Kente ait görsel kirlilik yaratan objelerin, geliştirilecek tasarım konseptinin bir parçası olarak değerlendirilmesi ve kente ait negatif unsurların çevreye yönelik farklılıkları ortaya koyacak yeni yaklaşımlar ile pozitif unsurlar olarak değerlendirilmesi (Şekil 4.2.88, 89),

- Karmaşık kent dokusu içerisinde kullanıcının kentin okunabilirliği üzerinde etkili olan yön bulma ihtiyacının karşılanması adına, belirli karakteristik özelliklerinden dolayı estetik değeri yüksek olan soliter bitki kullanımları, üç boyutlu obje, heykel veya çeşme vb. unsurların tekil kullanımları veya belirli kompozisyonlar dahilinde kullanımları ile mekan içerisinde belirli bir odak noktasının oluşturulması (Şekil 4.2.98)

- Mekan içerisinde kurgulanan, belirli konseptler çerçevesinde gelişen tasarımlarda, belirli görsel efektlerin ön plana çıkarılması amacıyla, bitkisel materyalin arka fon olarak değerlendirilmesi (Şekil 4.2.37,98),

- Yapısı gereği doğaya yönelme ve diğer canlılara açılma eğiliminde olan biofilik yapıdaki insanın fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı bir şekilde gelişimi için bir gereklilik olan bu gereksiniminin kentsel mekan ölçeğinde açık mekanlarda kullanılan doğal unsurlar ile tatmin edilmesi ,

- Kent mekanlarına yönelik geliştirilecek önerilerle kent halkının çevreye yönelik konulara olan ilgisinin artırılması, çevresel bilinçlenmenin lokal ölçeklerde yaygınlaştırılması ,

- Binalar arasında kalan boşlukların yapılarla olan ilişkileri sonucu farklı içerikler sergileyecek şekilde değerlendirilmesi, bu mekanlarda kullanılacak bitkisel materyal, su vb. doğal unsurlar, çeşitli aktiviteleri destekleyecek donatı elemanları ile desteklenerek çekici mekanlar haline getirilmesi ve bu şekilde yoğun kent dokusu içerisinde potansiyel alanların nefes alma mekanları olarak değerlendirilmesi (Şekil 4.2.60, 61,62, 63),

- Kent kurgusu içerisinde yer alan geniş kent parklarının yanı sıra kentin masif karakterinin yumuşatılması ve kent koşullarının lokal ölçekli çalışmalarla

iyileştirilmesi adına kitlesel yeşil dokunun farklı temalarla şekillenen kompozisyonları ve farklı aktiviteleri içeren küçük cep parklarının geliştirilmesi (Şekil 4.2.62, 63),

- Kentsel ölçekte rehabilitasyon çalışmaları kapsamında, kent çeperlerinde geliştirilecek olan ve yoğun bir vejetasyon örtüsünün süreklilik içerecek şekilde ele alınması sonucu kent içi yeşil alanlarla ilişkili olarak gelişen yeşil koridorlar, yeşil bantlar, su kenarı rehabilitasyon çalışmaları vb. uygulamalar ile kente ait sürekli bir yeşil doku karakterinin geliştirilmesi (Şekil 4.2.105).

- Kent koşulları içerisinde fiziksel çevre üzerinde oluşan baskının büyük bir bölümünü oluşturan, araç hareketine hizmet eden sirkülasyon kanallarının ekolojik açıdan iyileştirilmesi amacıyla, bitkisel materyalin kontrol elemanı olarak kullanılması kapsamında ;
- Kent dokusu içerisinde hava kirliliğine neden olan en önemli kaynaklardan biri olan sirkülasyon kanalları boyunca, araç hareketi sonucu oluşan emisyon düzeyinin, bitkisel materyalin toz partiküllerini tutma potansiyeline bağlı olarak azaltılması, hava kalitesinin artırılması,
- Özellikle sürekli yapı grubu ile sınırlandırılan dar caddelerde oluşan kanyon etkisi ile toz partiküllerinin cadde boyunca sıkışıp kalmasını engellemek için yer yer yapı ile sınırlandırılan yer yer bitkisel materyal kullanımı ile oluşturulan boşluklu koridor etkisi ile hava sirkülasyonunun sağlanması (Şekil 4.2.120),
- Ulaşım arterleri boyunca bitkisel materyal kullanımı ile oluşacak gölge etkisi sonucu yaz aylarında asfalt, taş, beton vb. yüzeylerin aşırı ısınmasının engellenerek sirkülasyon boyutunda ısı artışının dengelenmesi, sürücülerin güneş ışığından rahatsız olmaları, yansıma vb. bir takım fiziksel açıdan insanı rahatsız eden koşulların kontrol altına alınması (Şekil 4.2.112),
- Sirkülasyon kanallarının taşıdığı hızlı araç trafiğinin söz konusu olduğu alanlarda, çevredeki kullanım alanlarının araç hareketi sonucu oluşan gürültüden etkilenme düzeyinin azaltılması amacıyla bitkisel bariyer kullanımının desteklenmesi (gürültü kontrolü) (Şekil 4.2.117),
- Kent içerisinde otoyol kenarında bulunan şev alanlarının bitkilendirme veya teraslama çalışmaları ile toprak stabilizasyonunun sağlanması, bu alanların görsel açıdan iyileştirilmesi,
- Kentin lineer mekanlarını oluşturan sirkülasyon kanallarına yönelik olarak, bir kent için önemli olan cadde yaşantısının geliştirilmesi adına, karma kullanım olanakları ile örtüşük olarak gelişen, yaya hareketini destekleyen mekansal kurgunun geliştirilmesinde, söz konusu kanalların belirli bir kullanım değerine sahip olabilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda ;
- Karmaşık kent kurgusu içerisinde, sirkülasyon kanalları boyunca alle şeklinde bitkisel materyal kullanımı ile hareketin belirli noktalara yönelmesini sağlayarak tanımlı aks sisteminin kurgulanması (Şekil 4.2.108, 109, 119, 120),
- Yapı ile sınırlandırılmamış sirkülasyon kanallarında, bitkisel materyalin gövde ve tepe çatısı etkisi ile, belirli aralıklarla tekrarlanması sonucu kuşatılmışlık derecesinin artırılarak lineer mekan hissinin kuvvetlendirilmesi (Şekil 4.2.108, 109,119, 124),

- Kompleks aktivite örüntülerine sahip sirkülasyon kanallarının beraberinde getirdiği yaya hareketine dayalı çeşitli aktivitelerle (oturma, bekleme, alışveriş, gezinme vb.) şekillenen mekansal kurgunun, fonksiyonel ve görsel elemanlarla (gölgelik, durak yerleri, oturma elemanları, aydınlatma elemanları vb.) desteklenmesi (Şekil 4.2.123, 153, 154,164),
- Bitkisel materyalin oluşturduğu gölge etkisi ile sirkülasyon kanalları boyunca yaya konforunun artırılması (Şekil 4.2.121),
- Sirkülasyon kanalları boyunca yaya ve araç hareketine bağlı olarak beliren mekansal farklılıkların gerek yüzey elemanları ile gerekse üç boyutlu bitkisel materyal kullanımı ile vurgulanması (Şekil 4.2.164, 165),
- Farklı renk, form ve dokuda bitkisel materyal kullanımı ile ulaşım arterlerinin hiyerarşik olarak tanımlanması,
- Farklı sirkülasyon sistemlerini içeren ulaşım kurgusunda (araç, yaya, bisiklet, tramvay vb.), söz konusu hareketlerin birbirini etkilememesi için ağaç ve çalı kullanımı ile tanımlanan bitki dokusu ile fiziksel bariyer oluşturulması, kendi akış kanallarına sahip karma sirkülasyon sisteminin kurgulanması (Şekil 4.2.159,160, 161, 162),
- İnsan ölçeğini aşan yapısal kitleler ve sirkülasyon kanalları arasında, bitkisel eleman kullanımı ile insan ve yapı grupları arasında ölçek açısından geçiş sağlanması (Şekil 4.2.113, 118, 122),
- Farklı niteliklere sahip bitkisel materyal kullanımı ile kullanıcı belleğinde sirkülasyon kanallarına yönelik belirli bir imaj yaratılması (Meşe sokak, Çınarlı cadde vb.) ,
- Sahip olduğu dekoratif özelliği ile görsel anlamda çeşitlilik ve değişkenlik sunan bitkisel materyal kullanımı ile ulaşım arterlerine estetik bir karakter kazandırılması (Şekil 4.2.125),
- Bitkisel materyal kullanımı ile ulaşım arterlerinin belirli bir süreklilikle, belirli noktalarda değişen karakteristik özellikleri ile, kent mekanlarını iki boyutlu hareket aksları dışında, üçüncü boyutta birbirine bağlayarak kentsel ölçekte görsel ve fiziksel devamlılığın sağlanması (Şekil 4.2.110, 112),
- Sirkülasyon kanalları boyunca uzanan, kötü görünümlü yapı yüzeylerinin bitkisel materyal kullanımı ile perdelenmesi (Şekil 4.2.110, 112),
- Kent ölçeğinde, farklı aktivite alanlarını birbirine bağlayan sirkülasyon kanalları boyunca bitkisel materyal kullanımı ile kente ait yeşil doku sisteminin gelişiminin desteklenmesi (Şekil 4.2.108, 109),

- Sirkülasyon sisteminin beraberinde getirdiği bir ihtiyaç olan fiziksel çevre kalitesini düşüren otopark alanlarının bitkisel materyal kullanımı ile kamufle edilmesi veya bu alanların, üç boyutlu obje kullanımı, yüzey kotunda meydana getirilen farklılıklar, aydınlatma elemanları ve farklı bitkisel materyal uygulamaları ile geliştirilecek kompozisyonlar dahilinde görsel açıdan pozitif mekanlar şeklinde değerlendirilmesi (Şekil 4.2.111, 126, 127, 128, 132, 133, 137),
- Yüzey kotunda yapılan düzenlemeler sonucu otopark alanının yer altında çözümlenmesi ile yüzeyde elde edilen alanların işlevsel yeşil alan olarak değerlendirilmesi (Şekil 4.2.130, 131),
- Yaya ve araç hareketinin farklı kotlarda çözümlendiği uygulamalarda iki hareket aksını birbirine bağlayan düşey yüzeylerin peyzaj unsurları ile değerlendirilmesi ile fiziksel ve görsel bütünlüğün sağlanması (Şekil 4.2.114, 116),
- Gelişen teknolojinin tasarım alanına kazandırdığı yeni kavramlar çerçevesinde, sirkülasyon kanallarının kent dokusunu tırmalayan asfalt yüzey etkisini en az düzeye indireyecek farklı materyal kullanımları, üç boyutlu geçici strüktür uygulamaları ile desteklenmesi (Şekil 4.2.163, 166, 167, 168, 169),
- Sirkülasyon sisteminin beraberinde getirdiği gerekli kullanımları destekleyecek nesnelerin (durak yerleri ,aydınlatma elemanları vb.) tasarımın bir parçası olarak değerlendirilerek çevre karakterinin pozitif yönde geliştirilmesi (Şekil 4.2.163, 164, 166, 167, 169),
- Araç yolu, yaya yolu ve yapı grubundan oluşan fiziksel kurgu içerisinde, araç yolu – bitkisel geçiş zonu -yaya yolu – bitkisel geçiş zonu – yapı şeklinde gelişen mekan hiyerarşisi ile cadde boyunca görsel ve fiziksel açıdan bütüncül bir çevre karakterinin geliştirilmesi (Şekil 4.2.151, 152),
- Sirkülasyon sisteminin beraberinde getirdiği refüj alanları, kavşak noktaları ve trafik adaları vb. zorunlu artık mekanların, peyzaj unsurları ile işlevlendirilerek, kent dokusuna katılan pozitif mekanlar olarak değerlendirilmesi, bu alanlarda uygulanacak bitkisel materyal kullanımları ile görsel kontrolün sağlanması (Şekil 4.2.140, 141, 142, 144,146, 148, 149, 150),
- Sirkülasyon kanalları arasında kalan mekanların çeşitli donatıları içerecek şekilde tasarlanarak bu alanların sirkülasyona hizmet eden kolektif mekanlar olarak değerlendirilmesi (Şekil 4.2.110, 155),
- Yoğun kullanımlara cevap verecek program ve hizmet olanaklarına sahip, büyük ölçekli uygulamalarla şekillenen tesis alanlarının (tren istasyonu, havaalanı, otogar vb.) belirli konseptler çerçevesinde şekillenen peyzaj unsurları ile fiziksel ve görsel açıdan ilgi çekici kolektif mekan karakterine bürünmesi (Şekil 4.2.169, 171).

5. SONUÇ

Değişen kentsel yaşantının beraberinde getirdiği karmaşık yapı, kullanım alışkanlıklarında gözlenen yeni tutumlar ve teknolojik gelişmeye paralel olarak yaşanan, ekonomik gelişmeyi hedef alan büyük ölçekli aktiviteler sonucu yaşam çevreleri üzerinde gözlenen bozulmaları iyileştirme çalışmaları, günümüzde tasarımcıların en büyük uğraşlarından birini oluşturmaktadır. İnsanın içerisinde yaşadığı karmaşık bir bütünlük olan kentsel fiziksel çevre üzerinde gözlenen problemlerin iki farklı boyutu;

a- fiziksel çevreyi oluşturan bileşenler arasındaki kopukluktan kaynaklanan kurgusal eksiklikler,

b-küresel ölçekte etkili olan ve yaşam kalitesini düşüren çevre problemleri, insan için ideal olan yaşam çevrelerinin gelişimi açısından çözüm bulunması gereken temel problemlerdir.

Günümüzde insanın içerisinde yaşadığı fiziksel çevrenin, insan hareketlerine ve amaçlarına en uygun şekilde, söz konusu problemlerin her iki boyutuna karşılık geliştirilecek tasarım yaklaşımları ile biçimlenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda günümüzde mimari ve kentsel ölçekte yürütülen tasarım çalışmaları, çevre tasarımı başlığı altında, kenti oluşturan temel bileşenler (yapısal doluluklar ve boşluklar) arasındaki dengeyi sağlama ve ilişkiyi güçlendirme yönünde kaliteli kent mekanları sunma ve iyi işleyen bir kent kurgusu oluşturma çabası içerisine girmişlerdir. Bu kapsamda fiziksel çevreyi geliştirmeyi hedefleyen yaklaşımların, kurgusal anlamda kenti oluşturan temel bileşenler olan doluluk (tek yapı ve yapı grubu) ve boşlukların (dış mekanlar), birbirleriyle olan ilişkileri göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi aynı zamanda kent ekolojisi üzerinde gözlenen bozulmalara karşı bir önlem olarak çevreyi baz alan içerikler sergilemesi gerekmektedir.

Yapılan çalışmada, günümüz kent koşullarının iyileştirilmesi ve insanın fiziksel ve ruhsal gelişimi için gerekli olan koşullar bütününe içeren ideal yaşam çevresinin geliştirilmesi amacıyla, kentsel bileşenler arasındaki 'etkileşim' kavramını ön plana çıkaran alternatif bir model önerilmektedir. Günümüz kent koşullarını iyileştirici bir faktör olarak, yapay oluşumlar ve doğaya ait oluşumları, kentsel aktivitelerin gerçekleşmesi adına, tek bir bütünde toplayan melez bir yapılanmayı sunan peyzaj unsurları, tasarımda, diğer bileşenlerle birlikte değerlendirilmesi gereken en önemli

faktördür.Bu kapsamda öneri model; fiziksel çevrenin, peyzaj unsurlarının kent dokusuna daha detaylı ve derin bir şekilde nüfuz etmesini sağlayacak öneriler çerçevesinde şekillenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Çalışma kapsamında önerilen model, günümüzde yaşanan çevresel bilinçlenme hareketlerinin tasarım literatürüne kazandırdığı çevre-merkezli (eco-centric) yaklaşımlar çerçevesinde, fiziksel çevrenin işlevsel, mekansal ve ekolojik açıdan geliştirilmesi amacıyla;

- Ara bir katman olarak peyzaj unsurlarının , yapısal doluluklar (tek yapı, yapı grubu) ve boşluklarla (dış mekanlar) olan etkileşimi çerçevesinde tasarımda göz önünde bulundurulması gereken kriterleri sunmaktadır .

Yapısal doluluklara ilişkin olarak, yapılan incelemede olumlu bulunan ölçütlerin yapının kitlesel özelliği, dış mekanla olan ilişkisi, sürdürülebilirlik kapsamında ekolojik yaklaşımları içeren uygulamaları kapsadığı gözlemlenmektedir. Bu bakımdan daha önceki bölümlerde belirtilen kriterler doğrultusunda yapısal doluluklar - peyzaj unsurları etkileşimine yönelik olarak şu sonuçlara ulaşılabilmektedir:

a- Yapının kitlesel özelliğine yönelik olarak

- Tek yapı ölçeğinde yapının avlu oluşumlarını destekleyecek şekilde biçimlenmesi,
- Yapı grubu ölçeğinde yapıların kitlesel özelliğinin;
- Avlu, iç sokak, meydan,iç bahçeler vb. birbiri ile bağlantılı ve ölçekli dış mekan serisinin gelişimini destekleyecek şekilde tanımlayıcı ve kuşatıcı bir karakterde biçimlenmesi,
- Dış mekan bütünlüğünün korunması amacı ile yapının zeminden yükseltilmesi,
- Dış mekan bütünlüğünün korunması amacıyla yapının yer altına gömülmesi,
- Masif kitle özelliğinin kırılması amacı ile farklı kotlarda oluşturulan çözümlmeleri içermesi (kademelenme).

b- Yapının dış mekanla olan ilişkisi kapsamında

Cephe karakterinin;

- Dış mekanı tanımlayan ve ölçeğe soka bir yüzey olarak tasarıma entegre edilmesi,
- İç ve dış mekan arasındaki görsel bütünlüğün korunması amacı ile şeffaf yüzeyler şeklinde karakterize edilmesi,
- Dış mekan aktivitelerini destekleyecek şekilde işlevsel bir yüzey olarak değerlendirilmesi,

- Geçici veya sabit strüktürel eklemlenmeler ile desteklenmesi,
Bina giriş noktalarının;
- İç ve dış mekan arasındaki geçiş mekanı olarak tanımlanması,
- Peyzaj unsurları ile mekansal karakterinin güçlendirilmesi,
Ön ve arka bahçe kullanımlarının;
- yapının içerdiği kullanımlara hizmet eden açık hava odaları şeklinde değerlendirilmesi,
- İç ve dış mekan arasındaki fiziksel ve işlevsel bütünlüğün sağlayacak öneriler çerçevesinde şekillenmesi.

c-Sürdürülebilirlik ve ekolojik yaklaşımlar çerçevesinde

- Bina üst kotunun, bitkilendirme çalışmaları ile ekolojik işlevsel yüzeyler olarak değerlendirilmesi,
- Topoğrafyanın yapının üst örtü elemanı olarak değerlendirilmesi,
- Yapıya ait statik yüzeylerin (duvar, cephe vb.) düşey bitkilendirme çalışmaları ile yaşayan yüzeyler olarak kent dokusuna katılımının desteklenmesi,
- Yapının yer altına gömülmesi ile yüzeydeki yapısal aşınmaların en az düzeyde tutulması, elde edilen yeni kullanım alanlarının işlevsel yeşil mekanlar olarak değerlendirilmesi,
- Yapının üst örtü elemanının yüzey düzleminin uzantısı olacak şekilde biçimlenmesi.

Açık mekan sistemi ve sirkülasyon sistemini barındıran kentsel boşlukların peyzaj unsurları ile olan etkileşimi yönelik olarak olumlu bulunan ölçütler çerçevesinde şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

a- Mekansal çerçevede

İki ve üç boyutlu peyzaj unsurlarının kullanımı ile;

- Mekansal tanımlamanın güçlendirilmesi,
- Farklı aktivitelerin gerçekleştirebileceği alt mekan oluşumunun desteklenmesi,
- Geniş kentsel mekanların ölçeğe sokulması,
- Mekan içi hiyerarşinin geliştirilmesi.

b- Yatay ve düşey yüzey uygulamalarına yönelik olarak

- Farklı karakterlerdeki peyzaj unsurları ile oluşturulan doku tanımlaması ile sert zemin etkisinin kırılması, yüzeye hareket kazandırılması,
- Düşey yüzeylerin farklı peyzaj unsurları ile değerlendirilmesi ile işlevsel ve estetik yüzeyler olarak kent dokusuna katılımının desteklenmesi.

c- Yeşil dokuya ilişkin olarak

Aktivite örüntülerinin dağılımına göre mekansal yeşil doku hiyerarşisinin geliştirilmesi, bu kapsamda söz konusu hiyerarşinin;

- Geniş çim alanları,
- Yoğun kitlesel alanlar,
- Tematik alanlar,
- Tekil bitkisel materyal kullanım alanları (belirli bir tekrarı içeren), şeklinde tanımlanması.

d-Çağdaş yaklaşımlar çerçevesinde

- Ses, ışık, ısı, koku vb. fiziksel unsurların yardımcı objeler ile mekana entegre edilmesi yoluyla kullanıcıya mekanı farklı boyutları ile algılamasına yardımcı olacak fırsatlar sunulması,
- Zamana bağlı olarak gözlenen farklılıkların mekana entegre edilmesi ile dinamik bir kurgunun sağlanması,
- Kullanım esnekliği sunan işlevsel objeler ile kullanıcı katılımının desteklenmesi,
- Görsel kirlilik yaratan negatif unsurların tasarım konseptinin bir parçası olarak değerlendirilmesi ile pozitif unsurlar olarak mekana entegre edilmesi.

Araç sirkülasyon kanallarına yönelik olarak;

a- Sirkülasyon kanallarının ekolojik açıdan iyileştirilmesine yönelik olarak ;

Bitkisel materyalin kontrol elemanı olarak kullanılması ile;

- Emisyon düzeyinin azaltılması, hava kalitesinin artırılması,
- Hava sirkülasyonunun sağlanması,
- İnsanı rahatsız eden fiziksel etkilerin (gürültü, ısı artışı, güneş ışığı, yansıma vb.) kontrol altına alınması,
- Kente ait lineer yeşil doku sisteminin geliştirilmesi.

b-Mekansal Çerçeve

- Lineer mekan etkisinin artırılması,
- Yaya ve araç hareketine bağlı olarak beliren mekansal farklılıkların vurgulanması,
- Sirkülasyon kanalı boyunca kesitte araç yolu- bitkisel geçiş zonu- yaya yolu - bitkisel geçiş zonu – yapı şeklindeki mekan hiyerarşisinin geliştirilmesi,
- Bitkisel materyal kullanımı ile oluşturulan fiziksel bariyer yardımıyla kendi akış kanalına sahip farklı hareketleri içeren karma sirkülasyon sisteminin desteklenmesi,
- Sirkülasyon isteminin beraberinde getirdiği zorunlu artık mekanların (kavşak noktaları, refüj, trafik adaları vb.) peyzaj unsurları ile değerlendirilmesi sonucu işlevsel ve görsel açıdan pozitif mekanlar olarak kent dokusuna katılımının desteklenmesi.

c- Cadde yaşantısının desteklenmesi kapsamında

- Tanımlı aks sisteminin kurgulanması,
- Mekansal tanımlamanın güçlendirilmesi,
- Araç sirkülasyonu ile beraber gelişen yaya hareketi ve kullanımlarının fonksiyonel ve görsel elemanlarla desteklenmesi,
- Sirkülasyon kanallarının hiyerarşik olarak tanımlanması.

Yapılan çalışma, irdelenen örnekler sonucu olumlu bulunan ölçütler çerçevesinde;

- Yeni gelişecek olan çevrelerin fiziksel açıdan biçimlendirilmesi amacıyla yürütölen, çevresel tasarım çalışmalarında,
- Mevcut fiziksel kurgu içerisinde yürütölen mimari tasarım, kentsel tasarım, dış mekan tasarımı vb. farklı içerik ve ölçeklere sahip tasarım süreçlerinin her birinde göz önünde bulundurulması gereken kritik noktaları vurgulayan, tasarımcıyı yönlendirici nitelikte bir kılavuz önermektedir.

Bu bakımdan yapılan çalışma, teorik bazda sınırlı kalmayıp pratik anlamda da, değişen çevre koşullarının iyileştirilmesi ve kentsel yaşantının sunduğu yeni kullanımları, insan-çevre etkileşimini geliştirecek yönde desteklenmesi adına günümüzde ve geleceğe yönelik geliştirilen önerilerde tasarımcıyı yönlendirici niteliğe sahip yeni bir yaklaşımı sergilemesi bakımından önem taşımaktadır.

KAYNAKLAR

- [1] **Abraham, R.F., Özdil, H.,Özdil, T.R.**, 2001. Kent Mekanını Paylaşmaya Doğru, Yaya Adaptasyon Öyküleri, *XXI Mimarlık Kültür Dergisi*, 10, Eylül-Ekim, s.75.
- [2] **Ağırbaş, E.**, 2003. Avrypa İçin Bir Park Projesi, İki Yakalı Park Kehl/Strasbourg, Yapı, 258, Mayıs,s.93-96.
- [3] **Amidon, J.**, 2001. Radical Landscape:reinventing outdoor space,Thames and Hudson, London.
- [4] **Appleyard, D., Gerson, M.S., Lintell, M.**, 1981. Livable Streets, University of California Press, Berkeley.
- [5] **Barreneche, A.**, 2003. Zaha Hadid Prepares for mainstream success, *Architectural Record*, Vol: 191, Issue: 1, s.78.
- [6] **Bohl, C.C.**, 2002. Place Making: developing town centres, main streets and urban villages, Urban Land Institute ,Washington D.C.
- [7] **Buchanon, P.**, 2004. Tuned Instrument, *The Architectural Review*, June, Vol: 215, No: 1288, s.46-49.
- [8] **Carmona, M., Heath, T., Oc, T., Tiesdell, S.**, 2003. Public Places Urban Spaces, The Dimansions of Urban Design, Architectural Press, Oxford.
- [9] **Cerver, F.A.**, 2000. The World of Contemporary Architecture, Könemann, s.140-144.
- [10] **Chow, P.**, 2005. Concrete Kasket, *The Architectural Review*, January, Vol: 217, No: 1295, s.80-81.
- [11] **Chow, P.**, 2004. Nature Abstracted, *The Architectural Review*, May, Vol: 215 , No: 1287, s.71-72.
- [12] **Cleef, C.V.**, 1999. Dutch Divergence, *The Architectural Review*, March, Vol: 205, No: 1225, s.45-47.

- [13] **Conyne, R.K, Clack, R.J.**, 1981. Environmental Assesment and Design, A New Toll For the Applied Behavioural Scientist, Praeger Publisher, New York.
- [14] **Cooper, P.**, 2003. Interiorscape, Garden Within Buildings, ed.Michael Beazley,Octopus Publishing, s.42-118.
- [15] **Corner, J.**, 1999. Recovering Landscape, Essays in Contemporary Landscape Architecture, Princeton University Pres, New York.
- [16] **Crewe, K., Forsyth, A.**, 2003. LandSCAPES : A Typology of Approaches to Landscape Architecture, *Landscape Journal*, 22\01,s.37-51.
- [17] **Curan, R.,J.**, 1983. Architecture and The Urban Experience, Van Nostrand Reinhold Company Inc., New York.
- [18] **Davis, C.J.**, 1997. Improving Design in High Streets, Architectural Pres, Oxford.
- [19] **Dillon, D.**, 2004. For Dallas, An Urban Solution, *Landscape Architecture*, The Magazine of American Society of Landscape Architects, Vol: 94, No:3, s. 86-91.
- [20] **Erkman, U.**, 1982. Mimari Tasarım İçin Bir Veri Üretim Yöntemi Olarak Çevre Analizi, İTÜ. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- [21] **Eisenman, T.**, 2004. Sedum Over Baltimore, *Landscape Architecture*, The Magazine of American Society of Landscape Architects, Vol: 94, No:8, s. 52-56.
- [22] **Freeman, A.**, 2003. To The Point, *Landscape Architecture*, The Magazine of American Society of Landscape Architects, Vol: 93, No:11, s. 90-99.
- [23] **Freeman, A.**, 2005. Proving Ground, *Landscape Architecture*, The Magazine of American Society of Landscape Architects, Vol: 95, No:1, s. 89-95.
- [24] **Gehl, J., Gemzoe, L.**, 2001. New City Spaces, The Danish Architectural Press, s.32-247.
- [25] **Graphic-sha-Publishing**, 1992. Elements and Total Concept For Urban Street Furniture Design, Tokyo, s. 124-245.
- [26] **Gregory, R.**, 2003. Wake Up Call, The Architectural Review, November, Vol: 214, Issue: 1281, s. 44-48.
- [27] **Hasol, D.**, 1998. Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, 7. Baskı, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

- [28] **Hauben, F.**, 2003. Devingenliğin Estetiği Üzerine, *XXI*, Yirmibir, Mimarlık, Tasarım ve Kent Dergisi, Mayıs, sayı 12, s.98-101.
- [29] **Hinshaw, M.**, 2004. Mission Statement, *Landscape Architecture*, The Magazine of American Society of Landscape Architects, Vol: 94, No:1, s. 77-83.
- [30] **Holden, R.**, 2003. New Landscape Design, Architectural Pres, Oxford, s. 22-61
- [31] **Ito, M.**, 1998. Contemporary Japanese Landscape, Process Architecture Co. Ltd. Tokyo, Japonya, s.204-207.
- [32] **Jeong, Kwang-young**, 2002. Urban Environment Design I, Apartment, Archiworld Co., Ltd. s.44- 173.
- [33] **Jeong, Kwang-young**, 2002. Ebvironment and Landscape, Archiworld Co., Ltd. s. 113.
- [34] **Jones, P.B.**, 2002. Clinical Precision, The Architectural Review, Vol: 211, issue: 1261, s.47.
- [35] **Lang, J.**, 1994. Urban Design and The American Experience, Van Nostrand Reinhold, s.19-25.
- [36] **Lecuyer, A.**, 2004. Quartier Renaissances, *TheArchitectural Review*, October, Vol: 216 No: 1292, s.50.
- [37] **Littlewood, M.**, 2003. Urban Gardens, Space Invaders, Ladscape Design, June 321.
- [38] **McDonald, S.**, 2003. Green Roofs, Up On The Roof, Landscape Design, Journal of Landscape İnstitute, June, issue: 321, s.35-38.
- [39] **Mimarlık&Dekorasyon**, 2004. New York Dünya Ticaret Merkezi Mimari Proje Yarışması, Mimarlık,İçmimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, sayı 131,s.42-43.
- [40] **Miyagi, S., Yokohari, M.**, 1990. Contemporary Landscapes in the World,Process Architecture Co., Ltd., s.20-77.
- [41] **Moughtin, C.**, 1996. Urban Design: Green Dimensions, Architectural Press,Oxford.
- [42] **Moudon, A.u.**, 1991. Public Street For Public Use, Colombia University Press, New York.
- [43] **Murotoni, Bunji**, 1992. Contemporary Japanese Landscape Design III,Process Architecture Co., Ltd., Japonya, s.13-179.

- [44] **Nicolin, P., Repishti F.**, 2003. Dictionary of Today's Landscape Designers, Skira Editore, s.11-335.
- [45] **Oktay, D.**, 2002. Sürdürülebilirlik Bağlamında Planlama ve Tasarım, Mimar-ist ,Mimarlık Kültürü Dergisi, sayı 3,s.67-71.
- [46] **Pean, A.O.**, 2003. Walk This Way, *Landscape Architecture*, The Magazine of American Society of Landscape Architects, Vol: 93, No:10, s. 108.
- [47] **Pean, A.O.**, 2003. Walk This Way, *Landscape Architecture*, The Magazine of American Society of Landscape Architects, Vol: 93, No:10, s. 112.
- [48] **Prohansky, H.M., Ittelson, H.W., Riwlin, L.G.**, 1970. Environmental Psychology: Man and His Physical Setting, Holt, Rinehart and Winston, s.27-28.
- [49] **Savaş, A.**, 2000. Şehir ve Yerleşim Tipolojileri, NAI, XXI, Mimarlık Kültür Dergisi, sayı1,Mart- Nisan, s.152,153.
- [50] **Sieferle, R.P.**, 2004. Total Landscape, *TOPOS- European Landscape Magazine*, June, sayı 47, s.6-13.
- [51] **Slessor, C.**, 2004. Omotesanto Avenue, *The Architectural Review*, September,Vol: 216, No: 1291,s. 98.
- [52] **Slessor, C.**, 1998. Light Box, *The Architectural Review*, July, Vol: 203,No: 1215,s. 58-59.
- [53] **Slessor, C.**, 1999. Courthouse Plaza, *The Architectural Review*, July,Vol: 205, No: 1229,s.82-83 .
- [54] **Slessor, C.**, 1999. Hangig Gardens, *The Architectural Review*, February, Vol: 205, No: 1224,s. 36-37.
- [55] **Sorving, K.**, 2003. Competing For Santa Fe's Identity, *Landscape Architecture*, The Magazine of American Society of Landscape Architects, Vol: 93, No:3, s. 30-33.
- [56] **Spens, M.**, 2003. Modern Landscape, Phaidon Press, London,s.
- [57] **Spreiregen, P.D.**, 1965. Urban Design: The Architecture of Towns and Cities, McGraw-Hill Book Company, s.74-79.
- [58] **Tasarım Yayın Grubu**, 2000. Mimarlık, İç mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, sayı 104, s.145.
- [59] **Tasarım Yayın Grubu**, 2000. Mimarlık, İç mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, sayı 104, s.69.

- [60] **Tasarım Yayın Grubu**, 2002. Mimarlık, İç mimarlık ve Görsel Sanatlar Dergisi, sayı 124, s.80-123.
- [61] **Trancik, R.**, 1986. Finding Lost Space :Theories of Urban Design, Van Nostrand Reinhold, New York, s.97-98.
- [62] **Treib, M.**, 2003. Folding Gravel, *Landscape Architecture*, The Magazine of American Society of Landscape Architects, Vol: 93, No:1, s. 32-34.
- [63] **Tütün, Y.**, 2004. Hundertwasser Fantastik Mimarlık, *Arradamento Mimarlık*, Boyut Yayın Grubu, Kasım,174, s. 127.
- [64] **Ulusoy, Y.**, 2002. Uluslar arası Platformda Çevre, *Mimar-ist* ,Mimarlık Kültürü Dergisi, sayı 3,s.44-46.
- [65] **Velioğlu, S.**, 1990. Dış Mekan Yaşantısına Bağlı Olarak Mimari Ölçekteki Fiziksel Biçimlenişi Değerlendirmeye Yönelik Bir Model, *Doktora Tezi*, MSÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- [66] **Velioğlu, S.**, 1996. Hareketin, Mekanın ve Kullanımın Organizasyonu, *Mimarlık* 270, s.37-39.
- [67] **Verlag, H.M. Netle**, 1997. Landschaftsarchitekten I, *Landscape Architecture in Germany*, s.43-261.
- [68] **Verlag, H.M. Netle**, 2003. Landschaftsarchitekten II, *Landscape Architecture in Germany*, s.40-270.
- [69] **Wall, A.**, 1996. Programing The Urban Surface, Recovering Landscape, *Essays in Contemporary Landscape Architecture*, s.233-247.
- [70] **Webb, M.**, 2003. Cruise Control, *The Architectural Review*, January, Vol: 213, No: 1271, s.27-35.
- [71] **Wilson, K.**, 2004. Houston, we have a solution, , *Landscape Architecture*, The Magazine of American Society of Landscape Architects, Vol: 94, No:2, s. 24-28.
- [72] **Wines, J.**, 2000. Green Architecture, TASCHEN, Köln, ss. 31-32, 73-175.
- [73] **Arkitera**, 2004. <http://www.arkitera.com/proje/index.htm>
- [74] **ASLA**, 2004. <http://www.asla.org/2004/04winners.htm>
- [75] **West 8**, 2005. http://www.west8.nl/w8_Achieves/archieve.htm

ÖZ GEÇMİŞ

1980 yılında Antalya’da doğmuştur. İlk, orta ve lise öğrenimini 1997 yılında Antalya Koleji’nde tamamladıktan sonra, 1998 yılında İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü’nde lisans öğrenimine başlamıştır. 2001 yılında İstanbul Üniversitesi Rektörlük Başarı Bursunu kazanmıştır. 2002 yılında İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi’nden Fakülte Birincisi olarak mezun olduktan sonra aynı yıl İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümünde Yüksek Lisans Programına başlamıştır.